

Univerzita Karlova

Pedagogická fakulta

Katedra psychologie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Souvislost mezi stylem vztahové vazby v dospělosti a procesem kulturní
adaptace u vysokoškolských studentů žijících v zahraničí

The relationship between the style of adult attachment styles and the process
of cultural adaptation in university students living abroad

Linda Mísařová

Vedoucí práce: Mgr. Jitka Taušová, Ph.D.

Studijní program: Psychologie s rozšířením o speciální pedagogiku

Studijní obor: B PSRSP 20

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Souvislost mezi stylem vztahové vazby v dospělosti a procesem kulturní adaptace u vysokoškolských studentů žijících v zahraničí potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucí práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 12. 4. 2025

Nejprve bych ráda poděkovala své vedoucí Mgr. Jitce Taušové, Ph.D. za pomoc, cenné rady, trpělivost a motivaci při psaní práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu a pochopení nejen při psaní této práce ale během celého studia. Mé poděkování patří i přátelům za jejich povzbuzení a inspiraci.

ABSTRAKT

Tato práce se zaměřuje na zahraniční studenty vysokých škol, kteří se v procesu kulturní adaptace v hostitelské zemi potýkají s různými výzvami. Zkoumá styl vazby u dospělých jako důležitý faktor predikující průběh akulturace. Tato studie pracuje se čtyřmi styly vazby (Bezpečný, Zaujatý úzkostný, Odmítavý vyhýbavý, Strachuplný vyhýbavý) a se čtyřmi orientacemi během akulturace (na hostitelskou kulturu, na domovskou kulturu, na ostatní mezinárodní studenty, na žádnou z těchto možností – neorientace). Předpoklad byl, že styl bezpečné vazby bude korelovat s orientací na hostitelskou a domovskou kulturu, zaujatý úzkostný s orientací na domovskou kulturu a na jiné mezinárodní studenty a vyhýbavé styly s neorientací. Výzkumu se zúčastnilo 107 zahraničních vysokoškolských studentů, kteří vyplnili online dotazník skládající se z demografických otázek spolu s částí *Relationship Scale Questionnaire* a upravenou verzí *Acculturation, Habits, and Interests Multicultural Scale*. Výsledky ukázaly, že s orientací na hostitelskou kulturu souvisela delší doba strávená v zahraničí, bezpečný styl vazby však nikoli. Bezpečný a odmítavý vyhýbavý typ připoutání negativně souvisely s orientací na domovskou kulturu. Vztah zaujatého úzkostného stylu s orientací na domovskou kulturu ani na mezinárodní studenty se neukázal. Souvislost s orientací na mezinárodní studenty měl věk a doba strávená v zahraničí, vyšší věk s ní souvisel negativně a delší doba pozitivně. Prediktorem pro neorientaci byla odmítavá vyhýbavá vazba.

KLÍČOVÁ SLOVA

mezinárodní studenti, attachment, styl vazby, kulturní adaptace, orientace při akulturaci

ABSTRACT

This study focuses on college international student who encounter variety of challenges in their process of cultural adaptation in the host country. It examines the attachment style in adulthood as an important factor predicting the course of acculturation. This study operates with four attachment styles (Secure, Preoccupied Anxious, Dismissive Avoidant, Fearful Avoidant) and four orientations during acculturation (to the host culture, to the home culture, to other international students, to neither). It was hypothesized that the secure attachment style will correlate with the orientation to the host and to the home culture, the preoccupied anxious style with the orientation to the home culture and to other international students and the avoidant styles with the orientation to neither. 107 college international students participated in the research and completed online questionnaire consisting of demographic questions along with a section of the *Relationship Scale Questionnaire* and modified version of the *Acculturation, Habits, and Interests Multicultural Scale*. The results showed that longer time spent abroad was related to host culture orientation, but secure attachment style was not. Secure and dismissive avoidant attachment types were negatively associated with home culture orientation. The relationship of preoccupied anxious style to home country orientation and international student orientation did not emerge. Age and time spent abroad were related to orientation to international students, with older age negatively related and longer time positively related. Dismissive avoidant attachment was a predictor for orientation to neither.

KEYWORDS

international student, attachment, attachment styles, cultural adaptation, acculturation orientation

Obsah

Úvod	8
Teoretická východiska	10
1 Attachment	10
1.1 Nejdůležitější výzkumy a pojetí attachmentu.....	10
1.2 Styly attachmentové vazby a jejich dopad na život člověka	12
1.2.1 Bezpečně připoutaný typ	12
1.2.2 Vyhubavý typ nejistého připoutání.....	12
1.2.3 Úzkostně vzdorující, rezistentní typ nejistého připoutání	13
1.2.4 Dezorganizovaný typ připoutání	13
1.3 Attachment v dospělosti	14
1.4 Typy attachmentové vazby v dospělosti.....	17
1.5 Vliv stylu attachmentové vazby na život jedince	18
2 Kulturní adaptace.....	20
2.1 Strategie kulturní adaptace	22
2.2 Akulturační stres.....	24
2.3 Sociokulturní a psychologická adaptace.....	25
2.4 Specifika kulturní adaptace u studentů v zahraničí	26
2.5 Orientace při akulturaci u mezinárodních studentů.....	26
3 Vztah stylu attachmentové vazby a kulturní adaptace.....	28
3.1 Výsledky a poznatky z předchozích výzkumů	28
3.1.1 Bezpečná vazba a kulturní adaptace	29
3.1.2 Nejistá vazba a kulturní adaptace	29
3.1.3 Úzkostná vazba a sociokulturní přizpůsobení	30
3.1.4 Úzkostná vazba a psychologické přizpůsobení	31

3.1.5	Vyhýbavá vazba a sociokulturní přizpůsobení	31
3.1.6	Vyhýbavá vazba a psychologické přizpůsobení	32
3.1.7	Orientace na hostitelskou kulturu	32
3.1.8	Orientace na domovskou kulturu	33
3.1.9	Orientace na jiné přistěhovalce či lidi z odlišných kultur	33
3.1.10	Délka pobytu v cizině, znalost jazyka, pohlaví	33
	Empirická část	34
4	Metodologie výzkumu	35
4.1	Cíl, výzkumná otázka a hypotézy	35
4.1.1	Cíl	35
4.1.2	Výzkumná otázka	35
4.1.3	Výzkumné hypotézy a výzkumné podotázky	36
4.2	Design výzkumu	38
4.3	Výzkumný soubor	38
4.3.1	Výběr vzorku	38
4.3.2	Informace o respondentech	39
4.4	Metody sběru dat	42
4.4.1	Etické aspekty	42
4.4.2	Průběh sběru dat	42
4.4.3	Demografické údaje	43
4.4.4	Měření attachmentové vazby v dospělosti	43
4.4.5	Měření kulturní adaptace	44
4.5	Proměnné a jejich operacionalizace	45
4.5.1	Demografické proměnné	45
4.5.2	Attachment v dospělosti	45

4.5.3	Kulturní adaptace.....	45
4.6	Metody analýzy dat	46
4.6.1	Příprava dat.....	46
4.6.2	Zpracování dat	46
5	Výsledky.....	48
5.1	Předběžná analýza	48
5.1.1	Styly attachmentu v dospělosti.....	48
5.1.2	Akulturační orientace	48
5.2	Testování hypotéz a výzkumných podotázek.....	51
5.2.1	Orientace na hostitelskou kulturu	51
5.2.2	Orientace na domovskou kulturu.....	53
5.2.3	Orientace na mezinárodní studenty	55
5.2.4	Neorientace.....	57
6	Diskuse	59
6.1	Orientace na hostitelskou kulturu	59
6.2	Orientace na domovskou kulturu.....	60
6.3	Orientace na mezinárodní studenty	61
6.4	Neorientace.....	61
7	Limity výzkumu a návrhy do budoucna.....	63
	Závěr.....	65
	Seznam použitých informačních zdrojů	66
	Přílohy	72
	Prohlášení k využití AI.....	73

Úvod

Tato práce se bude věnovat problematice kulturní adaptace u mezinárodních vysokoškolských studentů v souvislosti se styly attachmentové vazby v dospělosti. Toto téma bylo zvoleno, neboť skupina mezinárodních studentů, která je poměrně početná, prochází v rámci studia v zahraničí nejrůznějšími novými a náročnými situacemi, které musí překonávat. Úspěšné zvládnutí akulturace je důležité pro ně samotné, ale i pro přijímající společnosti, jelikož dobře adaptovaní jedinci bývají lépe integrováni ekonomicky, sociálně a psychicky. To je významné jak pro jejich well-being, tak pro možné přispívání do společnosti (Alba & Foner, 2015). Lepší porozumění problematice by mohlo přispět k odhalení používaných vzorců během akulturace v závislosti na stylu vztahové vazby. Tato znalost by mohla být následně využita v oblasti poradenství či podpůrných programů pro mezinárodní studenty.

Styly attachmentové vazby se vytvářejí v dětství prostřednictvím vztahu dítěte s pečující osobou a jsou určující z hlediska sociálního, emocionálního a kognitivního vývoje. Popisují důvěru lidí ve svět a blízké vztahy, strach z odmítnutí, preferenci soběstačnosti a tendence jedince hledat bezpečí v době stresu. V dospělosti se utváří zvnitřněný pracovní model sebe a druhých, který je předpokladem pro zvládání nových a stresujících situací, překonávání obtíží a navazování vztahů s lidmi (Bowlby, 1973). S těmito oblastmi se jedinec setkává i v rámci procesu kulturní adaptace, když si zvyká a přizpůsobuje se životu v nové zemi.

Proces kulturní adaptace je spojen s mnoha novými a náročnými situacemi a má podobnost s principy „neznámé situace“ od Mary Ainsworth (Ainsworth et al., 2015), jelikož příjezd do hostitelské země často znamená odloučení od dosavadních vztahů a setkání s novými podněty, které vzbuzují zvědavost, ale také strach (Wang & Mallinckrodt, 2006).

Výsledky předchozích studií naznačují, že zahraniční studenti s bezpečnou vazbou mají sklon se lépe psychosociálně přizpůsobit životu v hostitelské zemi a jsou schopni lépe zvládat stres související s akulturací (Bakker et al., 2004; Wang & Mallinckrodt, 2006; Wöhrle, 2019). Nejistý styl vazby je naopak spojen s větším akulturačním stresem, více potížemi při sociokulturním přizpůsobení, nižším well-beingem a většími psychickými obtížemi (Wang et al., 2021).

Cílem této práce je hlubší porozumění a prozkoumání problematiky procesu kulturní adaptace u vysokoškolských studentů žijících v zahraničí v propojení s různými styly attachmentové vazby. Výzkumnou otázkou, která vede celou práci, je, zda existuje souvislost mezi stylem vztahové vazby v dospělosti a procesem kulturní adaptace u vysokoškolských mezinárodních studentů. Pro výzkum byly stanoveny hypotézy a výzkumné podotázky, které spojují jednotlivé styly attachmentové vazby v dospělosti s akulturačními orientacemi. Záměrem je tedy také ověřit stanovené hypotézy a otázky a na základě výsledků predikovat průběh akulturačního procesu.

Nejprve budou v práci představena základní teoretická východiska, jež budou koncipována do tří kapitol, a to Attachment, Kulturní adaptace a Vztah stylu attachmentové vazby a kulturní adaptace. První kapitola zaměřující se na attachment vychází hlavně z poznatků Johna Bowlbyho (Bowlby, 1973; Bowlby, 1977) a Mary Ainsworthové (Ainsworth et al., 2015). Druhá kapitola vychází především z přínosů Berryho ohledně kulturní adaptace (Berry, 1994; Berry, 1997; Berry, 2003; Berry, 2006). Třetí kapitola, věnovaná souvislosti attachmentu a akulturace, čerpá z předešlých výzkumů, které toto téma studovaly. V empirické části pak bude popsán provedený kvantitativní výzkum hledající souvislost mezi styly vztahové vazby a typy orientačních strategií při kulturní adaptaci, bude přiblížen průběh sběru dat prostřednictvím online dotazníku a následná statistická analýza a její výsledky.

Teoretická východiska

1 Attachment

Pouto mezi dvěma osobami, zvané citová vazba nebo také připoutání či attachment, je projevováno vzájemnými pozitivními city, snahou o udržení blízkosti, nespokojeností při odloučení, radostí při společném shledání, vzájemnou vnímavostí a poskytováním pocitu bezpečí a jistoty. (Thorová, 2015)

Význam raného sociálního pouta, které se vytváří mezi dítětem a pečující osobou, popisovala řada autorů. Ti se mezi sebou více či méně liší svými pojetími doby vzniku citové vazby a jejími přesnými dopady na vývoj dítěte a jeho budoucí život. Shoda ale panuje v tom, že emoční připoutání je klíčové pro osobnostní, sociální a emoční vývoj jedince, kdy deprivace má na tento vývoj negativní účinek. (Thorová, 2015)

Vazebný systém se vyvinul k zajištění blízkosti pečující osoby pro kojence. Zkušenosti dětí s pečujícími osobami jsou následně internalizovány do pracovních modelů, také nazývaných mentální reprezentace či schémata. Jsou tak vytvořeny určité představy o sobě, jako o více či méně hodnotném člověku, a o druhých, kteří jsou více či méně spolehliví. Po utvoření těchto pracovních modelů se předpokládá jejich vliv na následné vztahy s druhými, neboť představují rámec pro interpretaci zkušeností s jinými lidmi. (Bowlby, 1973)

1.1 Nejdůležitější výzkumy a pojetí attachmentu

Jeden z prvních výzkumů v této oblasti provedl René Spitz (1951), který začal zkoumat emoční deprivaci a porovnával vývoj dětí z kojeneckých ústavů oproti dětem, jež byly umístěné spolu s delikventními nezletilými matkami v nápravných zařízeních. Zjistil, že dochází ke zpomalení vývoje při separaci 6 až 18měsíčního dítěte od matky. I přes kritiku byl jeho výzkum přínosný, jelikož poukázal na negativní důsledky deprivace a významnost pozitivní emoční vazby k dítěti oproti neosobní přísné výchově často uplatňované v té době.

Důležitý přínos v této oblasti měl John Bowlby se svou evoluční teorií vazby a mateřské deprivace. Zajímal se o důležitost raných sociálních interakcí pro vývoj člověka. Vazbu mezi dítětem a matkou považoval za přirozený fenomén a za klíčový aspekt pro socializaci, budování sociálních vztahů a altruismus. Vazbu definoval jako emoční pouto mezi dítětem

a pečující osobou, kterou nemusí být jen matka. Vazba vzniká mezi 6 a 12 měsíci na základě péče, fyzického kontaktu, citlivosti a vnímavosti, a význam připoutání přetrvává do 5 let. Projevuje se potřebou dítěte držet se v blízkosti pečující osoby, a to především ve stresových situacích, kdy dítěti poskytuje pocit bezpečí a ochrany. Pečovatel slouží také jako bezpečná základna při zkoumání světa. Na základě vazby pak okolo třetího roku vzniká vnitřní model fungování, jenž dítě používá pro chápání světa i druhých a ovlivňuje tak pocit vlastní hodnoty, schopnost interakce a budování vztahů s ostatními, citlivost k druhým a důvěru v ně. (Bowlby, 2010)

Kongruentní s Bowlbyho závěry byly i výzkumy na zvířatech, například výzkum, jenž provedl Harry Harlow (1964) na opicích. Byla potvrzena důležitost mateřského pouta a vliv separace. Opice chované v sociální izolaci trpěly později v dospělém věku emočními poruchami, byly agresivnější a měly obtíže ve vztazích s ostatními opicemi. Vrozenost procesu primárního připoutání, neboli imprintingu, potvrdil ve svém výzkumu na kachnách Konrad Lorenz (1935), což je v souladu s Bowlbyho přirozeností emoční vazby.

Potřebu jistého a láskyplného vztahu definovali na základě výzkumu v kojeneckých ústavech jako jednu z pěti základních potřeb pro zdravý vývoj osobnosti dítěte i Langmeier a Matějček (1963). Vznik stabilního a pevného pouta mezi dítětem a člověkem, k němuž má dítě vřelý citový vztah, má význam pro utváření identity dítěte ve světě a pocit životní jistoty.

Neonatální navazování kontaktu, tzv. novorozenecký bonding, popsali Kennel a Klaus (1976). Rané pouto matky s dítětem považovali za základ pro všechny pozdější vazby a poukázali na jeho podíl při formování sebepojetí dítěte a budoucích pout k druhým. Za kritické období pro vytvoření pouta považovali první minuty až hodiny po porodu.

Mary Ainsworthová zkoumala vztahy mezi matkou a dítětem. Nejslavnější je Baltimorská studie, v níž přišla s novou experimentální procedurou Strange situation¹. Při výzkumu sledovala míru zvědavosti dětí ve věku od 9 do 20 měsíců a jejich reakci na odchod a příchod matky. Vytvořila tři základní typy emočního připoutání: bezpečně připoutaný typ, vyhýbavý typ a úzkostně vzdorující typ. (Ainsworth et al., 2015) Ke třem základním typům byl později

¹ Strange Situation procedure, česky také Test neznámé situace. Při tomto experimentu si dítě nejprve hrálo s matkou, která následně odešla a poté opět přišla zpět.

přidán ještě čtvrtý, a to dezorganizovaný typ (Main & Solomon, 1986; Main & Solomon, 1990).

1.2 Styly attachmentové vazby a jejich dopad na život člověka

Typ vazby mezi dítětem a pečující osobou vytvořené v kojeneckém období se pojí s průběhem dětského vývoje a může následně predikovat i určité vzorce chování či obtíže v dospělém životě. Na typu připoutání má velký podíl senzitivita matky. Málo senzitivní matky byly spojovány se zvýšenou úzkostností dětí v pozdějším věku. (Thorová, 2015) V následující části práce budou typy připoutání uvedeny podrobněji.

1.2.1 Bezpečně připoutaný typ

Tento typ vazby se vyskytuje u zhruba 65-70 % dětí. Při testu neznámé situace je dítě v přítomnosti matky, kterou využívá jako bezpečnou základnu, zvědavé a navazuje i kontakt s cizími osobami. Když matka odchází, je nespokojené, když se naopak matka vrací, projevuje radost. Matka dokáže na dítě emočně adekvátně reagovat a je konzistentní v uspokojování jeho potřeb. (Thorová, 2015)

Prognóza do budoucna

Pro bezpečný styl připoutání je typický pozitivní model sebe sama a očekávání, že druzí jsou důvěryhodní a budou dostupní v případě potřeby (Bartholomew & Horowitz, 1991). Děti s bezpečným typem připoutání v budoucnu vyhledávají emočně blízké vztahy a intimitu, v rovnováze s tím ale usilují i o nezávislost. Jedinci mívají pozitivní přístup ke vztahům a bývají v nich spokojení. Bezpečné a stabilní pouto vytvořené v kojeneckém období predikuje dobrý psychosociální vývoj od dětství do dospělosti. Z výzkumů se ukazuje, že děti s tímto typem vazby mají později lepší adaptační schopnosti, méně problémové chování, jsou zdutnější v sociálních interakcích, méně náchylné k frustraci a mají dostatek sebevědomí. (Thorová, 2015)

1.2.2 Vyhýbavý typ nejistého připoutání

Tato vazba je spatřována u přibližně 10-20 % dětí. Dítě s tímto typem vazby při testu neznámé situace matku ignoruje nebo se jí vyhýbá, při jejím odchodu a příchodu nejví žádné emoce, při přiblížení matky utíká pryč, nezkoumá prostředí a nejsou příliš patrné rozdíly v interakci s cizí osobou oproti blízké osobě. Matka je méně zúčastněná a mnohdy

nereagující na potřeby dítěte, které při snaze o komunikaci zjišťuje, že nemá žádný efekt. (Thorová, 2015)

Prognóza do budoucna

Pro vyhýbavý typ vazby je častý pozitivní pracovní model sebe sama spolu s negativním postojem k druhým lidem. Jejich vyhýbání se vztahům je považováno za sebeochranný mechanismus před odmítnutím a zklamáním. (Bartholomew a Horowitz, 1991) Jedinci s vyhýbavým typem nejistého připoutání mohou mít později obtíže při navazování blízkých, důvěrných vztahů. Mohou inklinovat k větší míře nezávislosti, aby se nemuseli na nikoho spoléhat. Emoční intimitě nemusí přisuzovat velký význam a projev pocitů může být také omezenější. Jedinci se také mohou uchýlovat k řešení problémů pomocí vyhýbavých strategií. (Thorová, 2015)

1.2.3 Úzkostně vzdorující, rezistentní typ nejistého připoutání

Děti s tímto typem připoutání je asi 10-20 %. Při testu neznámé situace je dítě spíše pasivní a bojí se zkoumání okolí i za přítomnosti matky. Při odchodu matky projevuje nervozitu a nespokojenost. Při návratu matky jsou projevy ambivalentní, kdy se ukazuje snaha o obnovení blízkosti s matkou, ale současně reaguje i rozmrzele a při shledání může matku i odstrkovat. Matka je nekonzistentní v uspokojování potřeb a střídá se u ní vřelá a chápavá projevovala vůči dítěti s odmítavým a ignorujícím. (Thorová, 2015)

Prognóza do budoucna

U jedinců s vzdorujícím stylem připoutání se často objevuje pocit nehodnosti lásky v kombinaci s pozitivním hodnocením druhých. Jedinci pak často touží po blízkých vztazích s cílem získat přijetí druhých. (Bartholomew a Horowitz, 1991) Děti s úzkostně vzdorujícím typem nejistého připoutání se mohou později potýkat s pochybnostmi o sobě samých a toužit po ocenění druhých. Vyhledávají intimní a emoční vztahy, ale mohou v nich zároveň prožívat nejistotu a projevovala přílišnou závislost. Může se u nich také objevovat nižší sebedůvěra a větší závislost na ostatních. (Thorová, 2015)

1.2.4 Dezorganizovaný typ připoutání

Dezorganizovaný, také nazývaný dezorientovaný nebo atypický, typ vazby, který je považován za rizikový pro vznik poruch chování a problémů ve vývoji, se objevuje u zhruba

10-15 % dětí. Děti s tímto typem připoutání při experimentálním procesu neznámé situace působí bojácně a projevují vyhýbavé, zmatené, úzkostné a vzdorovité až agresivní chování. Matka se chová nečitelně a nepředvídatelně, může užívat zastrašující strategie či být sama ustrašená. (Thorová, 2015)

Prognóza do budoucna

Atypický typ vazby bývá spojován s pracovní modelem sebe sama jako člověka, který je nehodnotný a nehodný lásky druhých, a s očekáváním, že druzí jsou odmítaví a nedůvěryhodní (Bartholomew a Horowitz, 1991). Jedinci s tímto typem připoutání v pozdějším životě mohou toužit po intimních vztazích, současně se ale vyrovnávají s obtížemi s důvěrou v druhé lidi a strachu z odmítnutí a zranění. Můžeme u nich také spatřit vyšší snahu o kontrolu a horší zvládání stresu. (Thorová, 2015)

1.3 Attachment v dospělosti

Bylo prokázáno, že attachment ovlivňuje širokou škálu biopsychosociálních jevů, včetně sociálního fungování, zvládání stresu a reakcí na něj, well-beingu, chování spojeného se zdravím a nemocností, proto se stal důležitým zaměřením psychosomatického výzkumu. (Ravitz et al., 2010)

Attachment u dospělých je chápán jako vnitřní pracovní modely sebe a druhých, vyvinuté na základě zkušeností s blízkými osobami. Styly připoutání pak souvisejí s tendencí k navazování citových vazeb s druhými a mají vliv na způsob chování a vnímání ve vztazích. (Bowlby, 1973)

Vazebné chování charakterizuje člověka od narození do smrti. Vazebné chování u dětí prochází změnami, po třetím roku života začíná být méně naléhavé a časté, přetrvává však i během prvních školních let. Pouto dítěte k rodiči se mění v dospívání, kdy mohou i jiní dospělí získávat významnost, a roli hraje i sexuální přitažlivost k vrstevníkům. Objevuje se ještě větší variabilita, kdy někteří jedinci se od rodičů distancují, zatímco jiní zůstávají nadále silně připoutaní a nemohou nebo nechťejí své vazebné chování zaměřit k jiné osobě. U většiny dospívajících pouto k rodičům přetrvává, ale vyskytují se i významné vazby k dalším lidem. Dospělé vazebné chování je zřetelné v situacích jako jsou například nemoci či neštěstí, při nichž se lidé často obracejí na druhé a vyhledávají blízkost důvěryhodných

osob. Člověk si v dospělosti může vybírat mezi starými a novými postavami, s nimiž navazuje blízkost a komunikaci. Při udržování citové vazby k druhému člověku musí jedinec rozšířit své chování tak, aby obsahovalo základní prvky vazebného chování z dětství a zároveň širší spektrum složitějších prvků, které jsou organizované jako plány se stanovenými cíli. (Bowlby, 2010)

Vyhledávání blízkosti je jednou z primárních strategií vazebného chování v době, kdy člověk potřebuje ochranu či pomoc. V dospělosti tato strategie nemusí nutně obsahovat skutečné hledání blízkosti, ale může dojít k aktivaci mentálních reprezentací osob, které často poskytují péči a ochranu. Tyto reprezentace tak mohou navodit pocity jistoty a bezpečí, díky nimž pak jedinec zvládne vyřešit obtížnou situaci. (Mikulincer & Shaver, 2010)

Mikulincer a Shaver (2010) sestavili model popisující aktivaci a fungování vazebného systému v dospělosti. Model se zaměřuje na tři problémy: 1) vyhledávání blízkosti, které následuje aktivaci vazebného systému, 2) příznivé důsledky efektivního použití této strategie k dosažení podpory od vazebné figury poskytující bezpečí, 3) sekundární strategie (zvané úzkostná hyperaktivace a vyhýbavá deaktivace) uplatňované v reakci na nedostupnost nebo nereagování vazebné postavy. Model zahrnuje cíle primárních a sekundárních vazebných strategií, související přesvědčení a očekávání o sobě a druhých a související pravidla pro zvládání distresu a mezilidských vztahů. Model popisuje, i co nastane v případě, že sekundární strategie selžou.

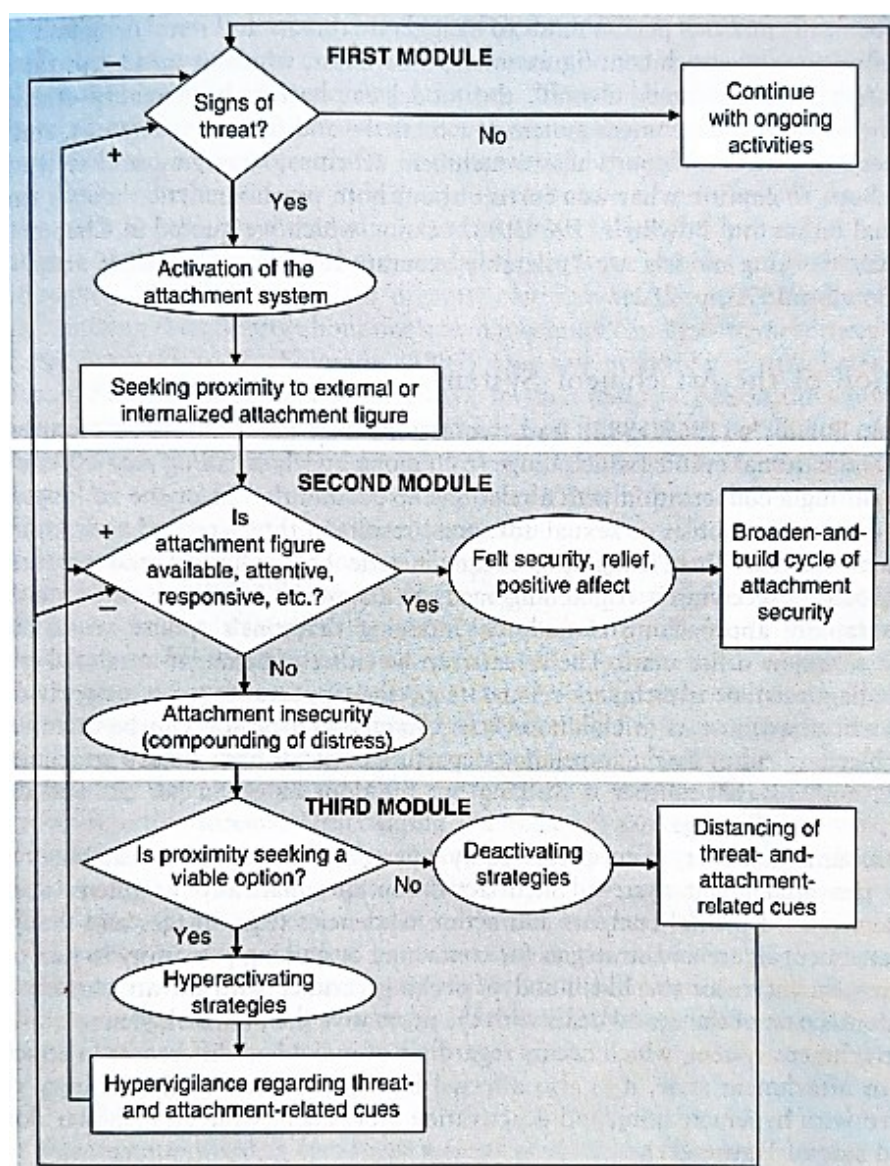
Model aktivace a fungování vazebného systému v dospělosti pracuje se třemi tvrzeními. Prvím je, že při ohrožení dojde k vyhledávání blízkosti a ochrany. Druhé udává, že pokud je vazebná osoba dostupná a podporující, může následovat uvolnění a návrat k jiným aktivitám. Poslední tvrzení stanovuje, že když je vazebná osoba nedostupná či neodpovídající, tak dojde buď k zvýšení snahy o nastolení blízkosti a ochrany, nebo k deaktivaci vazebného systému a spolehnutí se na sebe sama. (Mikulincer & Shaver, 2010)

Hyperaktivační strategie zahrnují ostražitost s ohledem na možné hrozby, přehnané hodnocení hrozeb (katastrofizace) a přemítání o předchozích a možných ohrožujících zkušenostech, které znovu aktivují úsilí o blízkost a zdůrazňují naléhavost získání pozornosti, péče a podpory partnera. To u úzkostně připoutaných jedinců často způsobuje

aktivaci jejich vazebného systému i v situacích, kdy není přítomna žádná objektivní hrozba. (Mikulincer & Shaver, 2010)

Deaktivační (vyhýbavé) strategie naopak zahrnují odvedení pozornosti od hrozeb a inhibici nebo potlačení myšlenek souvisejících s hrozbou, které by mohly způsobit aktivaci vazebného systému. Vyhýbaví jedinci se tak často distancují od hrozeb a mají tendenci projevovat „nutkavou soběstačnost“. (Mikulincer & Shaver, 2010)

Obrázek 1: Model aktivace a fungování vazebného systému v dospělosti (Mikulincer & Shaver, 2010)

1.4 Typy attachmentové vazby v dospělosti

Pro dospělý attachment jsou navrženy hlavně dvě dimenze, a to úzkost z vazby a vyhýbání se vazbě (Brennan et al., 1998). Pokud má jedinec zvýšenou míru v jedné z těchto dvou dimenzí, je jeho typ vazby označován jako nejistý. Bezpečný typ vazby je pak charakterizován nízkou mírou úzkosti a vyhýbání se vazbě. (Wang et al., 2021) Typy vazebních strategií, a to bezpečná či nejistá (úzkostná, vyhýbavá), zahrnují, jak jsou lidé motivováni vyhledávat blízkost druhých, vyhýbat se odmítnutí a udržet si autonomii. (Mikulincer & Shaver, 2010)

U lidí s bezpečným typem vazby se v ohrožujících či stresových situacích očekávají reakce a strategie, jako jsou optimistická přesvědčení, přiměřené vyjadřování pocíťované úzkosti nebo využívání konstruktivních copingových metod (Brennan et al., 1998). Vnitřní pocit vlastní hodnoty a bezpečí pomáhá k objektivnímu hodnocení náročných situací a pružnější adaptaci v prostředí. Lidé s jistým typem připoutání nevnímají navázání blízkosti jako hrozbu pro vlastní autonomii a mohou se tak flexibilně pohybovat v dimenzi blízkosti a odstupu. (Mikulincer & Shaver, 2010)

U lidí s vysokou úzkostí z vazby se předpokládá negativní pracovní model sebe sama a sklon k nadměrnému vyhledávání pozornosti a uznání druhých (Brennan et al., 1998). Jedinci s úzkostným typem vazby mohou také více prožívat strach z odmítnutí a opuštění (Wang et al., 2021). Úzkostně připoutaní jedinci si vybírají mezilidské cíle s ohledem na jejich intenzivní potřebu pocitu blízkosti a bezpečí, což může vést k tomu, že se chovají závisle a ostražitě s cílem získat partnerovu spolehlivou lásku (Mikulincer & Shaver, 2010).

U osob s vysokou mírou vyhýbání se vazbě se očekává negativní vnitřní pracovní model druhých spolu s přesvědčením, že ostatní nejsou spolehliví, což souvisí i s menší důvěrou v ně. Pro osoby s vyhýbavým typem vazby je častá i významná potřeba soběstačnosti a nezávislosti. (Brennan et al., 1998) Vyhýbání se vazbě je spojeno také se strachem z intimity a závislosti na druhých (Wang et al., 2021). Vyhýbaví lidé mají odpor k blízkosti a vzájemné závislosti a jsou u nich časté tendence organizovat interakce podle potřeb optimální vzdálenosti, soběstačnosti a kontroly (Mikulincer & Shaver, 2010).

Typ připoutání může ovlivnit aktivaci vazebného systému. U bezpečně připoutaných jedinců hodnocení hrozeb zvyšuje mentální přístupnost myšlenek spojených s pozitivními

interakcemi člověka s vazebnou osobou, tedy myšlenek souvisejících s blízkostí, bezpečím, podporou, láskou a úlevou. U nejistě připoutaných lidí hodnocení hrozeb často zvyšuje přístup k negativním myšlenkám a vzpomínkám spojeným se separací, zraněním, odmítnutím a ztrátou. Tyto bolestivé a frustrující zkušenosti s vazebnými figurami jsou základem pro silnou asociaci mezi aktivací vazebného systému a obavami ze separace či odmítnutí. Kdykoli jsou tedy aktivované tendence vyhledávání blízkosti, zvyšuje se dostupnost těchto obav. (Mikulincer & Shaver, 2010)

1.5 Vliv stylu attachmentové vazby na život jedince

Styl připoutání v dospělosti může mít vliv na celou řadu oblastí v životě člověka, jedná se například o sebepojetí a sebedůvěru, zvládání nových a stresových situací, navazování přátelských i romantických vztahů či náchylnost k psychickým poruchám.

Nejistý typ vazby hraje roli v cílech týkajících se mezilidských interakcí a má vliv na vzorce komunikace, což zahrnuje expresivitu, citlivost a zvládání konfliktů. Nejistí lidé mají také větší obtíže při zvládání stresu. (Mikulincer & Shaver, 2010)

Teorie attachmentu, která zdůrazňuje základní potřebu bezpečí v rámci sociálních vazeb, byla přenesena na vztahy mezi dospělými a objasnilo se, jak typy vazeb ovlivňují romantické vztahy. Jedinci s bezpečným stylem vazby vytvoří s větší pravděpodobností stabilní a důvěryhodné uspokojivé vztahy. Oproti tomu jedinci s úzkostnou nebo vyhýbavou vazbou mohou čelit problémům v intimitě a důvěře. (Hazan & Shaver, 1994) Nejisté připoutání narušuje příznivé mezilidské procesy. Obrany spojené s vyhýbavou vazbou narušují vývoj vztahu směrem k intimitě, závazku a produktivnímu řešení konfliktů. Úzkostná vazba přináší napětí, ambivalenci, podezřavost a spíše eskalaci konfliktu než jeho řešení. (Mikulincer & Shaver, 2010)

Nejisté připoutání jasně převládá u lidí s širokou škálou psychických poruch, od mírného neroticismu a negativní afektivity až po těžké poruchy osobnosti a schizofrenii. Důkazy jsou v souladu s teorií, že jisté připoutání je zdrojem odolnosti, která snižuje pravděpodobnost psychických poruch a přispívá k udržení duševního zdraví i v době stresu či traumatu. Oproti tomu nejisté typy připoutání, ať už úzkostný, vyhýbavý nebo strachuplný, jsou obecnými patogenními stavy, které zvyšují riziko psychopatologie. Mnoho výzkumných zjištění

podporujících tyto myšlenky je korelačních, a podléhají tedy mnoha interpretacím. Několik studií ale ukazuje prospektivní souvislost mezi dřívějším stylem vazby a pozdější náchylností vůči poruchám. (Mikulincer & Shaver, 2010)

Styl attachmentové vazby v dospělosti ovlivňuje i proces kulturní adaptace u jedince po příchodu do nové hostitelské země. Této problematice, tedy souvislosti dospělého attachmentu a akulturace, se věnuje kapitola třetí v této práci.

2 Kulturní adaptace

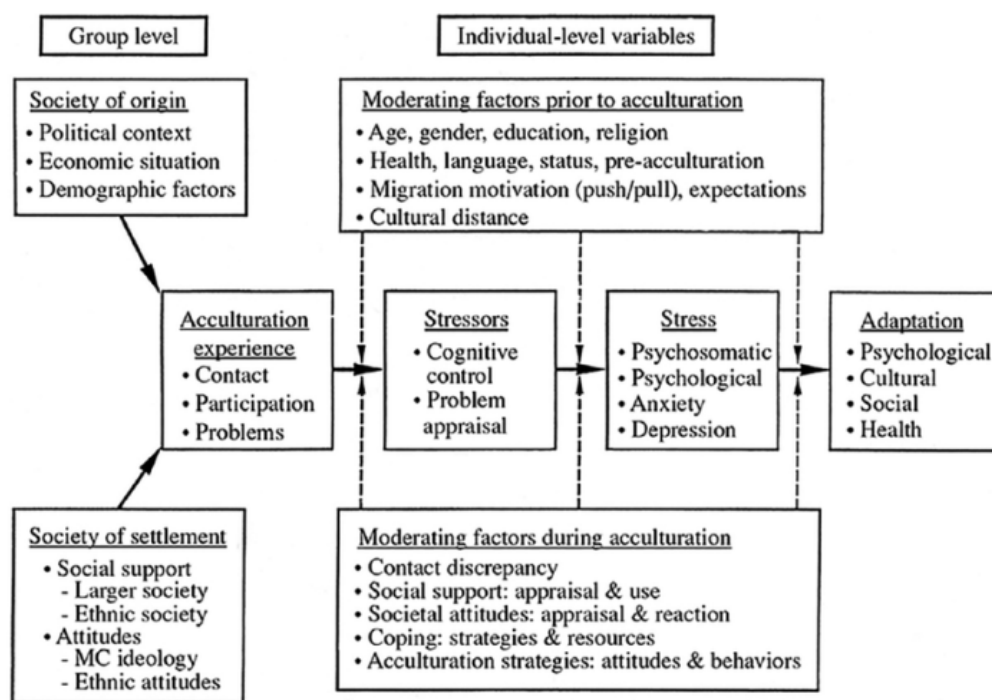
Proces kulturní adaptace, též zvaný akulturace, lze chápat jako řadu stresujících životních změn, kdy musí jedinec využít své vnitřní a mezilidské zdroje a naučit se způsobům, které mu pomohou vyrovnat se s náročnými situacemi (Berry, 1997).

Pojem akulturace byl originálně navržen antropology jako označení pro skupinové jevy obsahující změny vycházející z kontaktu mezi dvěma různými kulturami (Redfield et al., 1936). V rámci psychologických výzkumů se ale k akulturaci začalo přistupovat jako k proměnné na úrovni jednotlivce.

Na proces kulturní adaptace lze nahlížet dvěma hlavními teoretickými pohledy. První perspektivou je „stres, coping a adaptace“, druhou je „učení se kultuře“. V rámci akulturace dochází ke dvěma druhům změn. Prvními jsou kulturní a psychologické změny, k nimž dochází v rámci procesu učení se kultuře a zbavování se kultury. Druhý druh obsahuje ty změny, které vytvářejí stres pro jedince či skupinu. (Berry, 2006)

Berry (2006) v pojetí akulturace z hlediska stresu, kterému je jedinec vystavený, uvedl řadu faktorů a proměnných majících svou roli v tomto variabilním procesu. Tito činitelé mohou existovat ještě před začátkem adaptace nebo mohou vznikat v jejím průběhu. Mezi tyto činitele se řadí například povaha širší společnosti, typ akulturované skupiny (přistěhovalci, mezinárodní studenti aj.), akulturační strategie (orientace na domovskou a hostitelskou kulturu), individuální charakteristiky přicházejících jedinců (věk, pohlaví, vzdělání aj.) a psychologické charakteristiky jedince (osobnostní rysy, copingové strategie). Předpokládá se, že tyto faktory ovlivňují vnímanou obtížnost stresorů spojených s přechodem do nové kultury a následně i míru akulturačního stresu (Li et al., 2021).

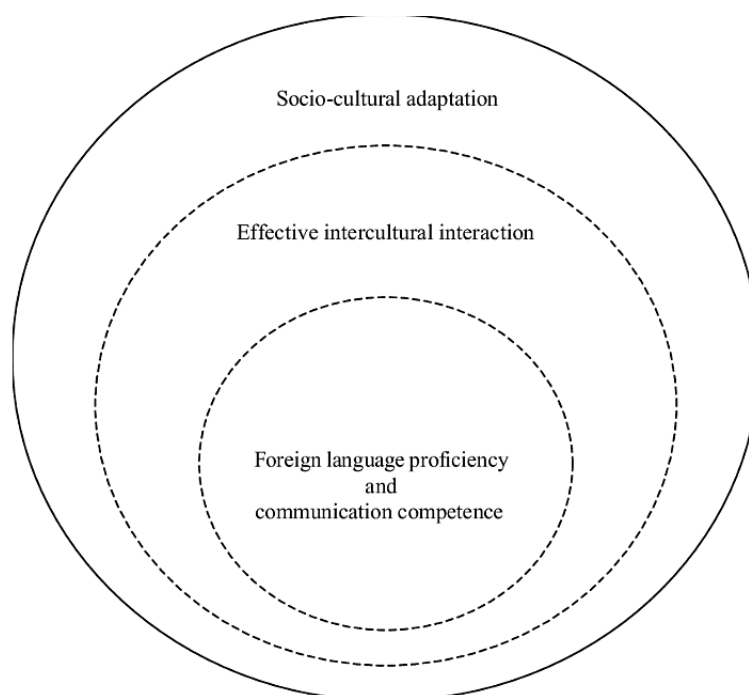
Obrázek 2: Akulturace z perspektivy stresu (Berry, 2006)

Přístup k akulturaci, založený na učení se kultuře, považuje za klíčové osvojení kulturně specifických dovedností, které jsou nezbytné pro začlenění a fungování v novém kulturním kontextu. Jedinci musí prozkoumat a pochopit neznámá pravidla sociálního chování určující mezilidskou komunikaci a interakce v nové kultuře. Nepochopení sociálních pravidel a komunikačních vzorců pak představuje překážky pro adaptaci. (Masgoret & Ward, 2006)

Masgoret & Ward (2006) představili interaktivní model, kdy ve středu je znalost cizího jazyka a komunikační schopnosti, které jsou spolu se znalostí mezikulturních rozdílů zásadní pro komunikaci, jež je jádrem mezikulturního kontaktu. Další složkou modelu je efektivní sociální interakce, která na jedince klade nároky porozumět pravidlům a konvencím společenského styku v dané nové kultuře. Poslední prvek modelu, a to sociokulturní adaptace, vyžaduje porozumění příslušným hodnotám a normám v novém kulturním prostředí. Jedinci přicházející do nové kultury tak potřebují porozumět rozdílům v hodnotách a mít strategie pro účinné vyrovnání se s těmito rozdíly, nemusí však pro adaptaci v cizí kultuře nový soubor hodnot plně převzít.

Obrázek 3: Model akulturace z perspektivy učení se kultuře (Masgoret & Ward, 2006)

2.1 Strategie kulturní adaptace

Migrace do jiné země a kultury je doprovázena změnami v chování a akulturačním stresem. Na základě identifikace s domovskou a hostitelskou kulturou Berry (1994) popisuje čtyři akulturační strategie: *integraci*, *asimilaci*, *separaci* a *marginalizaci*.

V rámci integrace si jedinci zachovávají svou původní kulturu a zároveň přijímají aspekty nové kultury. Při asimilační strategii si lidé neudržují svou původní kulturu a plně přejímají kulturu novou. Separace se vyznačuje tím, že člověk si zachovává svou původní kulturu a brání se přijetí nové kultury. Marginalizace je typická tím, že jedinec si neudržuje svou původní kulturu, ani nepřijímá kulturu novou. Berryho výzkum naznačuje, že akulturační strategie integrace má nejpríznivější psychologické výsledky pro jedince, který se adaptuje v nové hostitelské kultuře. Naopak nejméně příznivá strategie je marginalizace. (Berry, 1994)

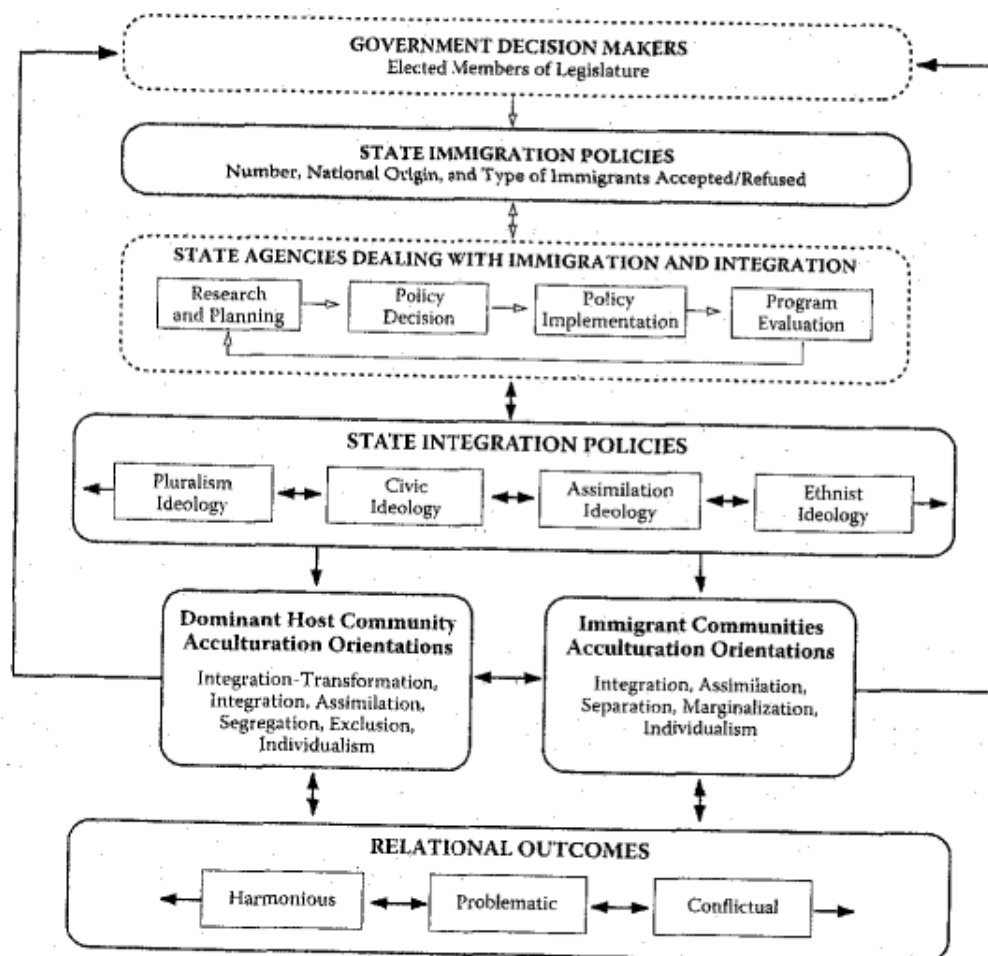
Yoon et al. (2013) provedli meta-analytickou studii zkoumající vztah mezi konstrukty akulturace, enkulturace, akulturačních strategií (integrace, asimilace, separace, marginalizace) a mentálního zdraví. Bylo analyzováno 325 studií pomocí modelu

náhodných efektů, a to v širokém spektru negativních aspektů duševního zdraví (deprese, úzkost, psychický distres a negativní nálada) a pozitivních aspektů duševního zdraví (sebeúcta, spokojenost se životem a pozitivní nálada). Akulturace byla záporně spojena s negativními aspekty duševního zdraví a kladně spojena s pozitivními aspekty duševního zdraví. Vliv věku naznačil, že je třeba vzít v úvahu vývojové potřeby a sociální role v průběhu života ve vztahu k akulturaci. Korelační analýzy i porovnání průměrů potvrdily, že integrace je nejpříznivější akulturační strategií pro duševní zdraví.

Bourhis et al. (1997) představili interaktivní model akulturace, kdy se zaměřili na povahu vztahů mezi přistěhovalci a lidmi z hostitelské kultury. Dali tak důraz na to, že výsledek akulturace nestojí pouze na přizpůsobivosti přistěhovalců, ale i na přístupu většinové hostitelské společnosti. Jejich model předpokládal výsledné vztahy, které mohou být konsenzuální, problematické či konfliktní, na základě akulturační orientace obou skupin, tedy hostitelské většiny i skupiny příchozích z jiné země.

Pro členy hostitelské země bylo navrženo šest akulturačních orientací. V rámci *integrace* členové hostitelské komunity akceptují a podporují, že si přistěhovalci zachovávají některé aspekty své původní kultury a zároveň přijímají důležité rysy hostitelské kultury. Pro *integrační transformaci* je typické, že členové hostitelské komunity přijímají a oceňují přínos přistěhovalců do většinové společnosti a jsou ochotni pozměnit některé aspekty své vlastní kultury. *Asimilace* spočívá v tom, že lidé z hostitelské země očekávají od přistěhovalců zřeknutí se jejich jazyka a kulturní identity. Při *segregaci* lidé z hostitelské kultury akceptují, že si přistěhovalci zachovávají svou kulturu a hodnoty, pokud si však udržují odstup. Nepřejí si změnu své hostitelské kultury a systému hodnot vlivem přistěhovalců. *Exkluze* spočívá v odpírání možnosti přijmout aspekty hostitelské kultury přistěhovalcům a současně v odpírání možnosti volby zachovat si svůj jazyk, kulturu nebo náboženství. Pro *individualismus* je charakteristické, že jedinci definují sebe i ostatní spíše jako samostatné osoby než jako členy nějakých skupin a s přistěhovalci by tak jednali stejně jako s příslušníky hostitelské země. (Bourhis et al., 2009)

Obrázek 4: Interaktivní model akulturace (Bourhis et al., 1997)

2.2 Akulturační stres

Pojem akulturační stres se používá k vyjádření negativních sociálních a psychologických dopadů, s nimiž se mohou setkat mezinárodní studenti, imigranti a další lidé přicházející do hostitelské země, kde procházejí akulturačním procesem (Berry, 2003).

Mezi negativní důsledky akulturace, které mohou zahraniční studenty postihnout, patří například nižší sebevědomí, menší školní úspěšnost, obtíže s univerzitním přizpůsobením a vyšší míra deprese či úzkosti (Wang et al., 2021). Všichni mezinárodní studenti žijící v zahraničí zažívají ve zvýšené míře různorodé stresory spojené s procesem akulturace. Vyrovnání se s překážkami a výzvami, kterým čelí, může proběhnout úspěšně, ale v opačném případě může vést k negativním důsledkům. (Wang & Mallinckrodt, 2006)

Sociální opora a jazykové dovednosti se u mezinárodních studentů ukázaly významně negativně korelovány s akulturačním stresem. U jiných proměnných jako věk, pohlaví nebo rodinný stav, se spojitost nenašla (Poyrazli et al., 2004).

Jedinci s adekvátními vnitřními a psychologickými aspekty, jako jsou jistý typ vazby nebo některé osobnostní rysy, mají větší pravděpodobnost pro užívání vhodným copingových strategií, a tedy i lehčí zvládnutí procesu kulturní adaptace. Oproti tomu jedinci s nedostatečnými vnitřními a vnějšími zdroji jsou náchylnější k prožívání většího akulturačního stresu, který má vliv na mentální i fyzické zdraví. (Berry, 2003)

2.3 Sociokulturní a psychologická adaptace

V rámci výzkumů, zaměřených na vztah mezi stylem attachmentové vazby v dospělosti a akulturací, přistupuje řada autorů k problematice kulturní adaptace z hlediska dvou dimenzí, a to sociokulturní adaptace a psychologické adaptace.

Sociokulturní adaptace je chápána jako získávání dovedností potřebných k začlenění do nového kulturního kontextu. Je závislá na faktorech jako jsou délka pobytu v hostitelské zemi, znalost kultury, jazykové dovednosti a akulturační strategie. (Ward, 2001) Za nepříznivé příznaky sociokulturního přizpůsobení se považuje například akademický a kariérní neúspěch nebo nízké sociální dovednosti (Yang, 2005).

Psychologická adaptace je obecně pojímána jako psychická pohoda a spokojenost ve specifickém kulturním prostředí a je silně ovlivněna osobností, copingovými strategiemi a dostupnou sociální oporou (Ward, 2001). V rámci výzkumů je pak často měřena na základě hodnocení psychologických symptomů a vnímaného stresu, které udávají samotní respondenti. Mezi psychické obtíže, se kterými se jedinci mohou setkat, se řadí například úzkost, deprese nebo sebevražedné myšlenky. Neúspěšná psychologická adaptace u mezinárodních studentů může vést až k zápornému hodnocení hostitelské země. (Yang, 2005)

Wang a Mallinckrodt (2006) například ve své studii hodnotili problémy se sociokulturním přizpůsobením a psychické obtíže jako dva výsledky akulturace. Bekker et al. (2004) ve své studii psychologické přizpůsobení pojali ve smyslu vnitřních psychologických důsledků procesu adaptace, jako je dobré duševní zdraví a dosažení osobní spokojenosti.

Sociokulturní přizpůsobení pak zdůrazňovalo vnější psychologické důsledky, a to schopnost zvládat každodenní život v nové kultuře a navazování vztahů s ostatními.

Studie, které zkoumaly spojení Berryho dvoudimenzionálního způsobu kulturní adaptace, a to orientaci na hostitelskou a domácí kulturu, s Wardovými dvěma oblastmi přizpůsobení, tedy sociokulturní a psychologické, naznačují, že slabší identifikace s domovskou kulturou souvisí s psychickými obtížemi, zatímco nižší identifikace s hostitelskou kulturou je asociována s potížemi v oblasti sociokulturní adaptace (Ward & Rena-Deuba, 1999).

2.4 Specifika kulturní adaptace u studentů v zahraničí

Mezinárodní studenti překonávají v rámci akulturace kromě běžných školních a životních stresorů také specifické překážky a výzvy. Mnoho z nich se s nimi dobře vyrovná a zvládne své studium pouze s drobnými obtížemi. Jiní se však mohou potýkat s většími problémy a čelit například malé sociální integraci, obtížím v každodenním životě, stesku po domově, konfliktu rolí, akademickým starostem, překážkám s kulturním přizpůsobením, depresi a dalším psychickým obtížím. (Wang & Mallinckrodt, 2006) Dále mohou mezinárodní studenti čelit obtížím, jako je používání cizího jazyka, přizpůsobení se odlišným normám ve třídě, chybějící místní sociální opora nebo boj s xenofobií či předsudky (Wang et al., 2021).

Po přestěhování do nové hostitelské země se mezinárodní studenti musejí vyrovnat s odloučením od významných blízkých osob, zvládnout nové neznámé situace a navázat nové kontakty ve škole i novém bydlišti. Tyto situace mohou aktivovat jejich vazebné systémy a jejich vyvinuté styly vazby pak hrají roli pro proces adaptace a prožitý akulturační stres. (Wang & Mallinckrodt, 2006)

2.5 Orientace při akulturaci u mezinárodních studentů

Berryho koncept kulturní adaptace se zaměřuje na orientaci na domovskou a hostitelskou kulturu, tedy zachovávání původní kultury a přijímání aspektů nové hostitelské kultury, a vytváří tak čtyři výše zmíněné akulturační strategie – integrace, asimilace, separace a marginalizace (Berry, 1994). S tímto pojetím pracuje řada výzkumných studií. Například Li et al. (2021) se zaměřili na attachment v dospělosti u zahraničních studentů a zkoumali, jak bezpečná vazba přispívá či působí na jejich akulturační orientaci, a to identifikaci s jejich domovskou kulturou a hostitelskou kulturou USA. Wang a Mallinckrodt (2006) ve své studii

čínských a tchajwanských mezinárodních studentů v USA pracovali mimo jiné také s proměnnými akulturace k hostitelské kultuře a kulturní identifikace s domácí kulturou.

Některé studie zaměřené na výzkum kulturní adaptace u mezinárodních studentů pracují ještě s orientací či inklinací těchto jedinců k jiným mezinárodním studentům. Například Luo et al. (2024) zkoumali roli stylu připoutání, akulturační orientace a sociální opory na psychické obtíže a potíže se sociokulturní adaptací u zahraničních studentů v Číně. V rámci akulturační orientace hodnotili identifikaci s domovskou a hostitelskou kulturou a v rámci sociální opory pak zjišťovaly míru opory u mezinárodních studentů od kamarádů z hostitelské země, od kamarádů stejné národnosti a od mezinárodních kamarádů.

Sociální oporu pro zahraniční studenty lze rozdělit na tři systémy: Sít krajanů z domovské země v hostitelské zemi, Sít hostitelské země, tedy lidé z hostitelské země, a Mezinárodní síť, kterou tvoří lidé původem z jiných zemí. Tyto sociální sítě napomáhají k uspokojování sociálních i psychických potřeb a hrají důležitou roli při adaptaci mezinárodních studentů v novém prostředí. (Bochner et al., 1977)

Sít krajanů tvoří lidé a přátelé ze stejného kulturního prostředí. Ti jsou emocionální oporou a poskytují pocit sounáležitosti. Kontakt studentů s druhými ze stejného kulturního kontextu může vést k menšímu stresu po domově a stresu. Sít hostitelské země představují místní lidé a přátelé. Sít přátel z hostitelské země usnadňuje učení se kultuře, zlepšuje jazykové dovednosti a akademickou či profesní integraci. Navazování kontaktů s místními obyvateli vede k lepšímu porozumění hostitelské kultuře a efektivní orientaci v nových systémech. Mezinárodní síť je tvořena rozmanitou skupinou přátel z různých kultur a bývá většinou zaměřená především na volnočasové aktivity. Tato síť umožňuje seznámení se s různými perspektivami a podněcuje tak flexibilitu a otevřenost vůči jiným kulturám, což je předpokladem pro úspěšnou adaptaci v multikulturním prostředí. (Bochner et al., 1977)

3 Vztah stylu attachmentové vazby a kulturní adaptace

Proces kulturní adaptace je spojen s různorodými překážkami, kterým musí mezinárodní studenti čelit. Akulturace je variabilní proces ovlivněný vnějšími faktory prostředí a individuálními faktory, které mohou existovat ještě před akulturací nebo vznikají v jejím průběhu. Attachment v dospělosti byl zkoumán jako moderující osobní faktor ovlivňující proces akulturace a výsledky adaptace. (Li et al., 2021)

Překážky a obtíže, kterým čelí mezinárodní studenti v rámci jejich akulturačního procesu, mají podobnost s důležitými aspekty testu neznámé situace od Mary Ainsworthové (Ainsworth et al., 2015). Příchod do hostitelské země často znamená dočasné odloučení od většiny dospělých vazebních vztahů. Prostor je plný nových podnětů, které mohou vzbuzovat zvědavost, ale i vyvolávat pocity strachu. (Wang & Mallinckrodt, 2006)

Adaptace na novou kulturu může spustit systém vazebného chování. Jedná se totiž o situaci, která je spojena se stresem, novými podněty i odloučením od blízkých, což jsou charakteristiky, při kterých lze attachment v dospělosti pozorovat nejlépe. Aktivované vazebné chování se vyznačuje vyhledáváním blízkosti attachmentové figury podobně jako v dětství. (Mikulincer & Shaver, 2010)

Jedinci s bezpečným stylem vazby mají zevnitřněný pocit vlastní hodnoty a považují ostatní za dostupné a podporující. Přesvědčení o důvěryhodnosti druhých činí tyto jedince lépe schopnými navazovat vztahy s příslušníky hostitelské a domácí kultury. (Mikulincer & Shaver, 2001)

3.1 Výsledky a poznatky z předchozích výzkumů

Kulturní adaptaci v propojení s attachmentem se zabývali někteří výzkumníci, kteří k této problematice přistupovali z mnoha perspektiv. Někteří pracovali se vzorkem přistěhovalců, jiní se skupinou mezinárodních studentů. Jev kulturní adaptace byl operacionalizován různě, někteří se zaměřovali na psychologickou či sociokulturní adaptaci, jiní na množství akulturačního stresu nebo na vnímanou sociální oporu a její zdroj. V následující části budou přiblíženy výsledky vybraných výzkumů se zaměřením nejvíce blízkým této práci.

3.1.1 Bezpečná vazba a kulturní adaptace

U mezinárodních studentů s jistým typem vazby v dospělosti se předpokládá lepší přizpůsobení na základě zvnitřněného pocitu bezpečí jakožto bezpečné základny, jež jim může pomoci překonat stres a překážky, prozkoumat nové sociální prostředí více do hloubky, navázat nové vztahy v hostitelské zemi a zajistit si tak sociální oporu (Wang & Mallinckrodt, 2006).

Furukawa a Shibayama (1993) provedli výzkum se 123 japonskými adolescenty studujícími v zahraničí. Zjistili, že mateřská péče měřená před odjezdem, kterou lze považovat za zástupce bezpečného stylu připoutání, předpovídala následné mezikulturní přizpůsobení studentů. Bakker et al. (2004) zkoumali vztah stylů připoutání v dospělosti s osobností a psychologickým a sociokulturním přizpůsobením u 847 nizozemských emigrantů první generace. Výsledky jejich dat ukázaly, že bezpečný styl vazby byl pozitivně korelován s psychologickým i sociokulturním přizpůsobením. Wang a Mallinckrodt (2006) studovali attachment, akulturaci a psychologickou přizpůsobivost na vzorku 104 čínských a tchajwanských vysokoškolských studentů v USA. Ve své studii zjistili, že zahraniční studenti, kteří vykazují nízkou úroveň úzkosti z vazby a nízkou míru vyhýbání se vazbě, mají sklon se lépe psychosociálně přizpůsobit životu ve Spojených státech. Tito jedinci byli lépe schopni zvládat stres související s akulturací.

Joachim Wöhrle (2019) ve své práci zkoumal jistotu připoutání a interkulturní přizpůsobení. Vzorkem bylo 3687 dospělých osob žijících v Nizozemsku, kdy 57 % představovaly osoby z kulturních menšin a 43 % tvořila skupina nizozemské většiny. I v jeho studii se ukázalo, že vysoký stupeň jistoty připoutání je prospěšný pro psychologické, a zvláště pro sociální přizpůsobení. Jedinci s vyšším stupněm jisté vazby byli lépe schopni zvládat stresové situace a byli úspěšnější při získání a udržení sociální opory.

3.1.2 Nejistá vazba a kulturní adaptace

Nejistý styl připoutání vede jedince k používání méně adaptivních forem regulace afektů a zvládání problémů. Jedinci s nejistým stylem připoutání často využívají méně účinné způsoby zvládání emocí a řešení problémů. (Bakker et al, 2004) Osoby s nejistým typem vazby, ať už se sklonem k úzkosti z vazby či vyhýbání se vazbě, mohou postrádat schopnost zapojit se do zkoumání neznámých situací a nemusí umět využít své zdroje k adaptaci na

nové prostředí (Li et al., 2021). Výsledky studií, které se věnovaly procesu akulturace z perspektivy attachmentu, podporují, že nejistá vazba (tj. úzkost z vazby a vyhýbání se vazbě) je spojena s větším akulturačním stresem, více potížemi při sociokulturním přizpůsobením, nižším well-beingem a většími psychickými obtížemi (Wang et al., 2021).

Wang et al. (2021) provedli výzkum se vzorkem 217 zahraničních studentů vybraných z veřejné univerzity v Texasu. V rámci jejich dat se ukázalo, že vyšší úzkost z vazby byla významně asociována s vyšším akulturačním stresem. Zjištění jejich studie také ukazuje, že sociální opora zprostředkovává vztah mezi vyhýbáním se vazbě a akulturačním stresem. Tento nepřímý efekt pak naznačuje, že zahraniční studenti s vysokým vyhýbáním se vazbě mohou být neochotní hledat sociální oporu, což následně vede k většímu akulturačnímu stresu. V rozporu s tím jsou výsledky studie Li et al. (2021), kteří se ve svém výzkumu zaměřili na attachment v dospělosti u zahraničních studentů a zkoumali, jak vazba ovlivňuje adaptaci a působí na jejich akulturační orientaci, a to identifikaci s jejich domovskou kulturou a hostitelskou kulturou USA. Zkoumali také roli attachmentu v dospělosti na akulturační stres, psychologickou adaptaci a sociokulturní adaptaci. Jejich výzkumu se zúčastnilo 221 mezinárodních studentů z různých vysokých škol v USA. V rámci jejich výsledků úzkost z vazby ani vyhýbání se vazbě nebyly statisticky významnými prediktory pro akulturační stres.

3.1.3 Úzkostná vazba a sociokulturní přizpůsobení

Studenti s výraznou úzkostí z vazby často využívají hyperaktivační strategie. Jejich intenzivní potřeba mezilidské blízkosti a obavy z opuštění mohou vést k nesouladu mezi skutečnou a vnímanou sociální oporou, což následně zvyšuje jejich obavy a akulturační stres. (Wang et al., 2021)

Vysoká úzkost z vazby se ve výsledcích Wanga a Mallinckrota (2006) ukázala jako významný prediktor pro potíže se sociokulturním přizpůsobením. Luo et al. (2024) zkoumali roli stylu připoutání, akulturační orientace a sociální opory pro psychické obtíže a potíže se sociokulturní adaptací u 229 zahraničních studentů v Číně. Ve své studii také odhalili pozitivní korelaci mezi úzkostí z vazby a potížemi při sociokulturní adaptaci u zahraničních studentů. Yin et al. (2021) zkoumali vztah mezi attachmentem, akulturací a psychosociálním přizpůsobením u 277 čínských studentů studujících v Japonsku. S použitím hierarchické

regresní analýzy zjistili, že na základě větší úzkosti z vazby lze předpovědět horší sociokulturní přizpůsobení. Opačné výsledky získali Li et al. (2021), kdy úzkost z vazby v jejich výsledcích nebyla statisticky významný prediktor pro sociokulturní adaptaci.

3.1.4 Úzkostná vazba a psychologické přizpůsobení

Jedinci s úzkostným typem vazby často prožívají obavy ze samoty či frustraci, když je partner nedostupný. Proces akulturace je mnohdy spojen se separací od důležitých blízkých osob a překážkami zapříčiněnými samostatným životem v novém prostředí. To vedlo k předpokladu, že tento typ vazby bude negativně asociován s psychologickým přizpůsobením a že tito studenti budou zažívat větší psychické obtíže. (Wang & Mallinckrodt, 2006)

Vysoká úzkost z vazby se ukázala jako významný prediktor pro psychologické obtíže (Wang & Mallinckrodt, 2006). Jin a Wang (2016) studovali vztah mezi připoutaností v dospělosti, psychickou pohodou a psychickou odolností u 217 mezinárodních studentů z veřejné vysoké školy v USA. Ve svém výzkumu také zjistili, že vyšší úzkost z vazby byla spojena s nižší mírou psychické odolnosti a v důsledku s většími psychickými obtížemi. Vyšší úzkost z vazby předpovídala větší psychické obtíže a nižší míru sebevědomí i ve výzkumu Li et al. (2021). Ve výzkumu Yina et al. (2021) také vyšlo, že úzkost z vazby předpovídá kromě sociokulturního přizpůsobení i větší psychické obtíže. Ambivalentní vazba, se kterou výzkumníci pracovali po sloučení položek ze škál zaujatého a strachuplného stylu připoutání, byla s psychologickým přizpůsobením korelována negativně (Bakker et al., 2004).

3.1.5 Vyhýbavá vazba a sociokulturní přizpůsobení

Studenti s vyhýbavým typem vazby jsou náchylnější k tomu mít negativní pracovní model druhých, který působí kontraproduktivně k vyhledávání pomoci při akulturačních potížích a k vytváření vhodné sociální sítě v hostitelské zemi. V mnoha studiích se tak očekávalo, že vyšší míra vyhýbání se vazbě bude negativně spojena s přizpůsobením se novému prostředí, tedy se sociokulturní adaptací. (Wang & Mallinckrodt, 2006) Mezinárodní studenti, kteří vykazují vysokou míru vyhýbavého stylu vazby, mohou mít pocit, že se jim nedostává dostatečné sociální podpory od rodiny, přátel nebo místních vrstevníků. To pramení z jejich tendence spoléhat se na vlastní schopnosti a zdráhavosti vyhledat pomoc. (Wang et al., 2021)

Odmítavý vyhýbavý attachment negativně souvisel se sociokulturním přizpůsobením ve studii Bakker et al. (2004). Podobné výsledky našli Wang a Mallinckrodt (2006), u nichž vysoká míra vyhýbání se vazbě byla významným prediktorem pro potíže se sociokulturním přizpůsobením. Van der Zee et al. (2007) zkoumali roli attachmentu a dalších faktorů pro interkulturní přizpůsobení u 104 expatriantských dětí a adolescentů. Styly připoutání se v jejich studii ukázaly jako nejvýznamnější prediktor adaptace. Ambivalentní styl vazby (kombinované položky strachuplného a vyhýbavého stylu) byl negativně spojen se sociokulturní adaptací. Yin et al. (2021) také potvrdili souvislost vyhýbavého stylu vazby s horší sociokulturní adaptací. Oproti tomu ve výzkumu, jenž provedli Li et al. (2021), nebylo vyhýbání se vazbě statisticky významným prediktorem pro sociokulturní adaptaci.

3.1.6 Vyhýbavá vazba a psychologické přizpůsobení

Vysoká míra vyhýbání se vazbě se ukázala být vlivným faktorem pro psychické obtíže (Wang & Mallinckrodt, 2006). Jin a Wang (2016) také dospěli k výsledkům, že vysoká míra vyhýbání se vazbě může mít za následek větší psychické obtíže a nižší životní spokojenost. Studenti s vyšší mírou vyhýbání se vazbě byli náchylnější k větší depresi, úzkosti, stresu a menší životní spokojenosti. Ve výsledcích výzkumu, který uskutečnili Yin et al. (2021), se větší míra vyhýbání se vazbě ukázala jako prediktor pro psychické obtíže. Van der Zee et al. (2007) zjistili, že ambivalentní styl vazby (kombinované položky strachuplného a vyhýbavého stylu) byl negativně spojen kromě sociální dimenze i s psychologickou dimenzí kulturní adaptace.

3.1.7 Orientace na hostitelskou kulturu

Wang a Mallinckrodt (2006) objevili, že úzkost z vazby je negativně spojena s akulturací k hostitelské kultuře, zatímco neexistuje korelace mezi akulturací k hostitelské kultuře a vyhýbáním se vazbě. Oproti tomu Yin et al. (2021) nezjistili korelaci mezi vyhýbáním se vazbě ani úzkostí z vazby s akulturací k hostitelské kultuře. Ambivalentní vazba negativně souvisela s kontaktem s hostitelskou kulturou ve studii Bakker et al. (2004).

Akultura k hostitelské kultuře (USA) se ukázala být významným prediktorem dobrého sociokulturního přizpůsobení a menších psychických obtíží (Wang & Mallinckrodt, 2006). Yin et al. (2021) zjistili také korelaci mezi akulturací k hostitelské kultuře a potížemi při sociokulturním přizpůsobení. Li et al. (2021) svou studii také částečně potvrdili, že vyšší

akulturace k hostitelské kultuře je spojena s menšími potížemi při sociokulturní adaptaci. Obdobně také Yin et al. (2021) objevili pozitivní korelaci mezi akulturací k hostitelské kultuře a sociokulturním přizpůsobením. Sociální opora od lidí z hostitelské kultury však nekorelovala s psychosociální adaptací, což bylo v rozporu s původním očekáváním ve výzkumu, jenž uskutečnili Luo et al. (2024).

Hong et al. (2013) zkoumali teorii kulturní vazby, která předpokládá, že při kulturní adaptaci dochází k vytvoření vazby k původní či hostitelské kultuře, kdy tato vazba je analogická k citové vazbě dětí k jejich pečovatelům. Výzkumníci ověřovali, zda vytvoření bezpečné vazby k původní nebo hostitelské kultuře může příchozím pomoci zvládnout úzkost a stres a získat pocit bezpečného zázemí. Vzorkem studie bylo 57 indonéských studentů studujících v Singapuru. Výsledky ukázaly, že styly vazby na domovskou a hostitelskou kulturu souvisely s lepší adaptací v hostitelské zemi.

3.1.8 Orientace na domovskou kulturu

Ambivalentní vazba byla pozitivně korelována s kontaktem s domovskou kulturou (Bakker et al., 2004). Kulturní orientace na domovskou kulturu byla negativně spojena s psychickými obtížemi, kdy sociální opora od lidí ze stejné domovské země souvisela s menšími psychickými obtížemi (Luo et al., 2024). Opačné výsledky objevili Wang a Mallinckrodt (2006), u nichž kulturní identifikace s domácí kulturou nebyla významným prediktorem sociokulturního přizpůsobení a psychických obtíží.

3.1.9 Orientace na jiné přistěhovalce či lidi z odlišných kultur

Sociální opora od jiných mezinárodních lidí v hostitelské zemi se neukázala jako významný prediktor pro menší psychické obtíže, tedy lepší psychologickou adaptaci (Luo et al., 2024).

3.1.10 Délka pobytu v cizině, znalost jazyka, pohlaví

Výsledky výzkumu ukázaly, že sociokulturní adaptační potíže ani psychické obtíže nekorelují s délkou pobytu v hostitelské zemi. Znalost jazyka hostitelské země však významně pomohla snížit psychické obtíže zahraničních studentů a jejich potíže se sociokulturní adaptací. (Luo et al., 2024) Oproti tomu ve výzkumu Yina et al. (2021) nebylo pohlaví, znalost hostitelského jazyka ani délka pobytu v hostitelské zemi významným prediktorem pro sociokulturní adaptaci.

Empirická část

Počet mezinárodně mobilních studentů narůstá a vzrůstá i diverzita volených destinací. V roce 2002 bylo na světě 2,5 milionu zahraničních studentů a v roce 2022 jich bylo již 6,9 milionů, což představuje nárůst o 176 % (Global Migration Data Portal, 2024). Podle Českého statistického úřadu (2025) i u nás roste počet cizinců, kteří se vzdělávají v České republice. Ve školním roce 2023/2024 bylo na českých vysokých školách přes 55 tisíc cizinců, což představuje přibližně 18 % všech studentů. Ve školním roce 2006/2007 to přitom bylo ještě necelých 24 tisíc, z toho můžeme vidět, že počet cizinců se více než dvojnásobně zvýšil. Tato skupina jedinců tak představuje početnou skupinu, která si zaslouží výzkumnou pozornost, neboť v rámci studia v zahraničí a s tím spojeným procesem akulturace prochází náročnými situacemi.

Existuje heterogenita v adaptačních strategiích a výsledcích adaptace u zahraničních studentů, která zdůrazňuje potřebu pro výzkum zaměřený na specifické osobnostní i interpersonální faktory hrající roli v akulturačním procesu (Wang et al., 2021). Nové poznatky mohou být přínosné pro účinnější poskytování poradenských služeb či preventivních programů pro mezinárodní studenty.

Souvislost attachmentu v dospělosti s procesem kulturní adaptace již studovalo několik výzkumníků a výsledky studií, přiblížené ve třetí kapitole této práce, naznačují, že typ vazby v dospělosti lze považovat za významný prediktor průběhu adaptačního procesu. Jistá vazba souvisí s lepší psychosociální adaptací, (Bakker et al., 2004; Wang & Mallinckrodt, 2006; Wöhrle, 2019). Zatímco nejistý typ vazby, úzkostný i vyhýbavý styl, má negativní dopad na kulturní adaptaci a byl spojen s vyšším akulturačním stresem (Wang et al., 2021).

4 Metodologie výzkumu

4.1 Cíl, výzkumná otázka a hypotézy

4.1.1 Cíl

Cílem tohoto výzkumu je hlubší prozkoumání a porozumění tématu kulturní adaptace u vysokoškolských studentů žijících v zahraničí v souvislosti se styly attachmentové vazby v dospělosti. Záměrem je zjištění vztahů mezi jednotlivými typy citové vazby a strategiemi volenými při akulturaci. To souvisí s možnou predikcí akulturační strategie na základě typu připoutání. Výsledky umožňující tuto predikci by se pak daly využít k návrhu doporučení pro mezinárodní studenty směřující podpoře jejich akulturace.

Předchozí výzkumy se zaměřovaly především na souvislost mezi stylem vazby v dospělosti a průběhem či výsledkem kulturní adaptace, který byl pojmán především jako psychologické a sociokulturní přizpůsobení či akulturační stres. Jen několik studií se zaměřilo na to, jak typ attachmentové vazby predikuje výběr akulturační strategie pro přizpůsobení se životu v hostitelské zemi. Výsledky ohledně toho, jak jedinci s rozdílnými styly připoutání inklinují k orientaci na hostitelskou a domovskou kulturu, jiným přistěhovalcům či žádné z předchozích možností, jsou rozporuplné. Navíc se tyto výsledky většinou vztahují k vzorku studentů z jedné hostitelské země, či dokonce jedné školy. Proto chce tato práce prozkoumat interakci mezi attachmentem a akulturačními orientacemi u více heterogenního vzorku mezinárodních studentů.

4.1.2 Výzkumná otázka

V rámci tohoto výzkumu byla ověřována tato výzkumná otázka: *Existuje souvislost mezi stylem vztahové vazby v dospělosti a procesem kulturní adaptace u vysokoškolských mezinárodních studentů?*

Dále jsou v práci formulovány i tři výzkumné podotázky o vztahu konkrétních stylů citové vazby v dospělosti s akulturačními orientacemi. Jelikož nebyly v literatuře, na základě dostupných dat, nalezeny důkazy o vztahu těchto proměnných, byly předpoklady souvislosti mezi nimi formulovány jako výzkumné podotázky a ne jako hypotézy. Tyto výzkumné podotázky jsou spolu s hypotézami uvedeny v následující části.

4.1.3 Výzkumné hypotézy a výzkumné podotázky

V rámci tohoto výzkumu byly na základě teoretických východisek a předešlých výzkumů stanoveny tři výzkumné hypotézy, které byly následně statisticky ověřovány.

H1: Bezpečný styl vazby v dospělosti pozitivně souvisí s orientací na hostitelskou kulturu.

Bezpečný styl vazby je prediktorem pro dobrou schopnost navazování vztahů s druhými, ať už s lidmi z domovské nebo hostitelské kultury (Mikulincer & Shaver, 2001). Díky zvnitřněnému pocitu bezpečí jsou tyto jedinci také schopnější překonávat stres a překážky a lépe se adaptovat (Wang & Mallinckrodt, 2006). Na tomto základě je předpokládáno, že jedinci s bezpečným stylem vazby v dospělosti budou v rámci svého studia v zahraničí inklinovat k orientaci na zahraniční kulturu.

H2: Odmítavý vyhýbavý styl vazby pozitivně souvisí s neorientací.

Pro vyhýbavý typ vazby je typický negativní pracovní model druhých a s tím související neochota navazovat kontakt s druhými a spoléhat se především na sebe (Wang et al., 2021). To vytváří podklad pro očekávání, že mezinárodní studenti s vyhýbavým typem vazby nebudou inklinovat k orientaci na domovskou ani hostitelskou kulturu, ani na další mezinárodní studenty, a jejich akulturační orientací bude tedy neorientace (orientation to neither).

H3: Zaujatý úzkostný styl vazby pozitivně souvisí s orientací na domovskou kulturu.

Pro úzkostnou vazbu je charakteristická velká potřeba mezilidské blízkosti a obavy ze samoty. Pro tyto jedince je náročnější navazovat kontakt s novými lidmi, protože se bojí odmítnutí a nepřijetí. (Wang & Mallinckrodt, 2006) Ambivalentní vazba (položky škály zaujatého a strachuplného typu připoutání) byla pozitivně korelována s kontaktem s domovskou kulturou (Bakker et al., 2004). Z toho vychází předpoklad, že tato skupina jedinců bude mít zvýšenou míru orientace na domovskou kulturu, neboť ta představuje známé lidi, nebo alespoň lidi ze známého prostředí s podobnými hodnotami.

Výzkumná podotázka 1: Souvisí bezpečný styl vazby v dospělosti pozitivně s orientací na domovskou kulturu?

Výsledky studií naznačují, že bezpečná vazba je prediktorem dobré kulturní adaptace v zahraničí (Bakker et al., 2004; Wang & Mallinckrodt, 2006; Wöhrle, 2019). Za nejvýhodnější akulturační strategii, která je spojena s nejpříznivějšími psychologickými výsledky, je považována integrace, jež spočívá v uchovávání původní kultury a současného přijímání aspektů kultury hostitelské (Berry, 1994). Z toho vyplývá otázka, zda studenti s bezpečným stylem vazby budou kromě hostitelské kultury inklinovat i k orientaci na svou původní domovskou kulturu.

Výzkumná podotázka 2: Souvisí zaujatý úzkostný styl vazby s orientací na jiné mezinárodní studenty?

Otázkou pro skupinu úzkostně připoutaných mezinárodních studentů je, zda nebudou spíše inklinovat k dalším mezinárodním studentům. Ti totiž představují skupinu lidí, se kterými již sdílí minimálně podobnou zkušenost se studiem v cizině, a nejsou natolik cizí a neznámí jako místní lidé z hostitelské kultury. Podle dostupných informací se tímto předpokladem zatím nezabývala žádná studie, proto je toto očekávání formulováno jako výzkumná podotázka a ne jako hypotéza.

Výzkumná podotázka 3: Souvisí strachuplný vyhýbavý styl vazby s neorientací?

Na základě dostupných dat se strachuplná vazba ve výsledcích předchozích výzkumů samostatně ještě neobjevila, proto je zde formulována opět výzkumná podotázka. Strachuplný styl připoutání se objevil ve studii Bakker et al. (2004), kde byl spolu se zaujatým stylem vztažen pod ambivalentní vazbu, která negativně souvisela s kontaktem s hostitelskou kulturou a pozitivně s kontaktem s domovskou kulturou. Jelikož se jedná o druh vyhýbavého stylu připoutání v dospělosti, vzniká otázka, zda strachuplný vyhýbavý typ vazby bude, stejně jako odmítavý vyhýbavý styl vazby v předchozí hypotéze, souviset s tendencí neinklinovat ani k domovské kultuře, ani k hostitelské, ani k jiným mezinárodním studentům.

4.2 Design výzkumu

V rámci této práce byl uskutečněn kvantitativní výzkum, jež zkoumal souvislost mezi proměnnými dospělého attachmentu a proměnnými akulturační orientace. Kvantitativní přístup byl zvolen na základě cíle ověřit u většího množství respondentů, zda existuje vztah mezi typy vazby a akulturačními strategiemi. Hlavní metodou sběru dat bylo dotazníkové šetření, kdy ke shromáždění dat sloužil online dotazník vytvořený v softwaru Formuláře Google. Sběr dat probíhal od února 2025 do konce března 2025. Respondenty byli mezinárodní vysokoškolští studenti z České republiky i dalších států, kteří studovali v různých zahraničních zemích.

4.3 Výzkumný soubor

4.3.1 Výběr vzorku

Výzkumná část této práce se zaměřuje na populaci mezinárodních studentů. Vzorek není omezen jen na cizince studující na určité vysoké škole či v jedné hostitelské zemi. Do výzkumu byli zapojeni čeští studenti studující v různých hostitelských zemích, ale i studenti z nejrozličnějších zemí vyjíždějící za studiem mimo svou domovskou zemi. Dle dostupných informací žádná předchozí studie nepracovala s takto heterogenním vzorkem, což by mohlo přinést možnost větší generalizace výsledků pro širší populaci, která nebude ohraničená konkrétním kulturním kontextem.

Respondenti byli pro zapojení do výzkumu osloveni především pomocí sociálních sítí. K šíření byl použit leták se základními informacemi o výzkumu a odkazem na online dotazník. Odkaz na online dotazník byl rozeslán do různých studentských skupin na síti Facebook, například „Studenti PedF UK“, „Prague International Students“, „Erasmus Paris 2024-2025“ nebo „Erasmus in Porto (Portugal) 2025/2026“. Dále byl dotazník sdílen i do několika skupin mezinárodních studentů skrz aplikaci WhatsApp, a to například do skupin studentů v Dánsku, Německu nebo Itálii. Dotazník byl přeposlán e-mailem i cizincům studujícím na 1. LF UK, díky koordinátorce administrace studentské mobility Erasmus+ ze zmíněné fakulty. Mezinárodní studenti účastníci se výzkumu byli požádáni o sdílení dotazníku mezi další vhodné respondenty. Výsledný vzorek byl tedy získán na základě dostupnosti a dobrovolnosti respondentů, a také metodou „sněhové koule“, kdy mezinárodní

studenti oslovili další potenciální účastníky. Podmínkou pro účast bylo aktuální studium vysoké školy v zahraničí nebo zkušenost se studiem vysoké školy v zahraničí.

4.3.2 Informace o respondentech

Výzkumným vzorkem nakonec bylo 107 mezinárodních studentů a tvořilo ho 58,9 % žen a 37,4 % mužů, 2 respondenti u otázky zjišťující pohlaví zvolili možnost „jiné“ a 2 nechtěli pohlaví uvádět. V rozmezí 18 až 22 let bylo 44,9 % respondentů, 46,7 % bylo ve věkovém rozmezí 23 až 26 let a jen 8,4 % mělo 27 let a více.

Délka pobytu se u respondentů lišila, 46,7 % studovalo v zahraničí půl roku a méně, což by odpovídalo jednomu semestru či kratším studijním výjezdům, 36,4 % studovalo v cizině méně než jeden rok a 16,8 % studentů studovalo v zahraničí jeden rok a více.

Většina studentů pocházela z České republiky, konkrétně 63,6 %, z jiných zemí pak pocházelo 36,4 % studentů, a to z Itálie, Francie, Ukrajiny, Německa, Slovenska, Japonska, Kazachstánu, Spojeného království, Ghany, Kosova, Litvy, Makedonie, Polska, Portugalska, Řecka, Španělska a Švédska.

Hostitelské země, ve kterých probíhalo studium respondentů, byly také rozmanité, nejčastější bylo Německo, Česká republika, Dánsko, Portugalsko, Spojené Království, Finsko, Francie či Spojené státy americké. Dalšími hostitelskými zeměmi studentů byly Itálie, Norsko, Albánie, Jižní Korea, Rakousko, Čína, Chorvatsko, Irsko, Nizozemsko, Řecko a Slovensko. Někteří studenti realizovali svá studia dokonce v několika zahraničních zemích a uvedli tak v dotazníku více než jednu cizí zemi.

Různorodé byly i studované obory, mezi nejčastěji uváděnými byly pedagogika, medicína, IT/CS, jazyky, ekonomika, strojírenství, psychologie, historie a právo. Méně častými obory byly humanitní studia, chemie, sportovní business, sportovní vědy, architektura, biologie, business, fyzioterapie, geografie, management a mezinárodní studia. Ojedinělými obory mezi respondenty byly astrofyzika, anglická literatura, filozofie, koreanistika, marketing, sociální práce, strategická komunikace, ochrana životního prostředí a zubní lékařství. Čtyři respondenti studovali více než jeden obor. Všechny demografické údaje o respondentech jsou uvedeny v Tabulce 1.

Tabulka 1*Demografické údaje o respondentech*

Charakteristiky vzorku	n	%
Pohlaví		
Žena	63	58,9
Muž	40	37,4
Jiné	2	1,9
Nechci uvádět	2	1,9
Věk		
18 až 22 let	48	44,9
23 až 26 let	50	46,7
27 let a více	9	8,4
Délka studia v zahraničí		
Méně než 6 měsíců	50	46,7
Méně než 1 rok	39	36,4
1 rok a více	18	16,8
Země původu		
Česká republika	68	63,6
Itálie	8	7,5
Francie	6	5,6
Ukrajina	4	3,7
Německo	3	2,8
Slovensko	3	2,8
Japonsko	2	1,9
Kazachstán	2	1,9
Spojené Království	2	1,9
Ghana	1	0,9
Kosovo	1	0,9
Litva	1	0,9
Makedonie	1	0,9
Polsko	1	0,9
Portugalsko	1	0,9
Řecko	1	0,9
Španělsko	1	0,9
Švédsko	1	0,9
Země studia v zahraničí		
Německo	18	16,8
Česká republika	14	13,1
Dánsko	13	12,1
Portugalsko	11	10,3
Finsko	7	6,5
Spojené Království	7	6,5
Španělsko	6	5,6
Francie	5	4,7

Spojené státy americké	5	4,7
Itálie	3	2,8
Norsko	3	2,8
Albánie	2	1,9
Jižní Korea	2	1,9
Rakousko	2	1,9
Čína	1	0,9
Chorvatsko	1	0,9
Irsko	1	0,9
Nizozemsko	1	0,9
Řecko	1	0,9
Slovensko	1	0,9
Více než 1 cizí země	3	2,8
Studovaný obor		
Pedagogika	18	16,8
Medicína	9	8,4
IT/CS	9	8,4
Jazyky	8	7,5
Ekonomika	6	5,6
Strojírenství	5	4,7
Psychologie	5	4,7
Historie	4	3,7
Právo	4	3,7
Humanitní studia	3	2,8
Chemie	3	2,8
Sportovní business	3	2,8
Sportovní vědy	3	2,8
Architektura	2	1,9
Biologie	2	1,9
Business	2	1,9
Fyzioterapie	2	1,9
Geografie	2	1,9
Management	2	1,9
Mezinárodní studia	2	1,9
Astrofyzika	1	0,9
Anglická literatura	1	0,9
Filozofie	1	0,9
Koreanistika	1	0,9
Marketing	1	0,9
Sociální práce	1	0,9
Strategická komunikace	1	0,9
Ochrana životního prostředí	1	0,9
Zubní lékařství	1	0,9
Více než jeden obor	4	3,7

$N = 107$

4.4 Metody sběru dat

4.4.1 Etické aspekty

Účastníci byli seznámeni s cíli a průběhem výzkumu v rámci úvodní části online dotazníku. Jeho vyplněním souhlasili se zpracováním svých odpovědí a zařazením do výzkumu. Svou účast mohli kdykoli přerušit. V případě jakýchkoli dotazů byla uvedena e-mailová adresa, kam se mohli respondenti obrátit.

Anonymita byla zajištěna již při sběru dat, kdy v dotazníku nebyly obsaženy otázky zjišťující jméno, e-mailovou adresu ani jiné identifikační údaje. Data byla využita pouze v rámci tohoto výzkumu a po jeho skončení byla smazána.

Účast byla zcela dobrovolná. Respondenti se k vyplnění dotazníku rozhodovali sami na základě své ochoty se zapojit či svého zájmu o zkoumané téma poté, co byli seznámeni s výzkumem a základními informacemi o něm.

Účast ve výzkumu nepředstavovala žádná rizika týkající se psychického dopadu na respondenty, jelikož zahrnuté otázky nezjišťovaly citlivá témata a jejich vyplnění by tak nemělo způsobit stres, úzkost ani jinou újmu.

4.4.2 Průběh sběru dat

Online dotazník, který studenti vyplňovali, se skládal z několika částí. Úvodní část tvořily základní informace o výzkumu a také podmínky pro účast, které byly uvedeny i v informačním letáku používaném pro sdílení dotazníku. V rámci počátečních informací byli respondenti seznámeni s tématem a cílem výzkumu. Byli informováni o časové náročnosti vyplnění dotazníku (přibližně 15 minut) a o anonymitě svých odpovědí. Vyplněním dotazníku studenti souhlasili se zpracováním svých odpovědí a zahrnutím do výzkumu. Online dotazník dále obsahoval otázky zjišťující vybrané demografické údaje, vybrané položky z *Relationship Scale Questionnaire* (Griffin & Bartholomew, 1994) a upravené otázky z akulturační škály *Acculturation, Habits, and Interests Multicultural Scale* (Unger et al., 2002). Dotazník byl vzhledem k rozmanité povaze výzkumného vzorku v anglickém jazyce.

Dotazník byl nejprve pilotně rozeslán na začátku února mezi několik mezinárodních studentů. Ti byli požádáni o zaslání zpětné vazby, která následně sloužila k úpravě

dotazníku. Znění několika otázek bylo přeformulováno pro lepší porozumění. Například pro otázky zjišťující orientaci na domovskou kulturu bylo místo původního znění „the country my family is from“ použito „my home country“. U otázek sledujících orientaci na hostitelskou kulturu byla formulace změněna z „the country where I am studying“ na „my study abroad country“. Plné znění všech otázek je možné vidět v příloze.

Jak již bylo zmíněno výše, po pilotážním rozeslání dotazníku a drobných úpravách, byl online dotazník pro sběr dat sdílen v průběhu února a března 2025 pomocí uvedených sociálních sítí.

4.4.3 Demografické údaje

První otázky zjišťovaly věk, pohlaví, délku studia v zahraničí, zemi původu, zemi studia v zahraničí a studovaný obor. Věk byl zjišťován v rámci třech kategorií, a to 18 až 22 let, 23 až 26 let a nakonec 27 let a více. U otázky na pohlaví mohli respondenti vybírat ze čtyř možností: Žena, Muž, Jiné a Nechci uvádět. Délka studia v zahraničí nabízela odpovědi Méně než půl roku, Méně než jeden rok a poslední 1 rok a více. Zemi původu, zemi studia v zahraničí a studovaný obor vyplňovali respondenti slovně.

4.4.4 Měření attachmentové vazby v dospělosti

Pro měření attachmentové vazby v dospělosti byla použita škála otázek *Relationship Scale Questionnaire* (Griffin & Bartholomew, 1994). Tato škála zjišťuje čtyři styly dospělé vazby: Bezpečný styl, Zapletený úzkostný styl (preoccupied), Odmítavý vyhýbavý styl (dismissive) a Strachuplný vyhýbavý styl (fearful).

Relationship Scale Questionnaire obsahuje 30 otázek, z nich bylo do online dotazníku pro výzkum vybráno 17, které se pojily ke čtyřem typům vazby. Pět položek se pojilo s Bezpečným typem vazby a také s Odmítavým vyhýbavým stylem. Se Zapleteným úzkostným stylem a Strachuplným vyhýbavým se pojily čtyři položky. Jedna položka byla společná pro Zapletený úzkostný i Odmítavý vyhýbavý styl vazby. Zbylých 13 položek, které jsou převzaty z *Adult Attachment Scale* (Collins, & Read, 1990), bylo vyřazeno. Respondenti odpovídali na otázky jako například: „I find it easy to get emotionally close to others.“ „I prefer not to depend on others.“ nebo „I find it difficult to trust others

completely.“ Na otázky mohli studenti odpovídat na 5bodové škále od „Not at all like me“ po „Very much like me“.

Relationship Scale Questionnaire je nástroj, jehož validita, reliabilita a potvrditelnost, byly zkoumány a spolu s dalšími 10 nástroji pro měření attachmentu u dospělých se zařadil mezi instrument se silnými psychometrickými vlastnostmi (Ravitz et al., 2010). Ačkoli hodnota koeficientu Cronbachovy α u škály Bezpečného typu vazby byla jen 0,50, pro škály ostatních typů vazby se pohybovala hodnotou α v rozmezí od 0,69 do 0,82 (Roisman et al., 2007). V rámci tohoto výzkumu vyšla hodnota α 0,45 pro škálu Bezpečné vazby 0,22 pro Zapletený úzkostný styl 0,35 pro Odmítavý vyhýbavý typ a 0,69 pro Strachuplný vyhýbavý attachment. U škály zjišťující Odmítavý vyhýbavý styl vazby byla jedna položka, která negativně korelovala se všemi ostatními, na základě výsledků item-rest correlation odstraněna (Reverzně kódovaná položka „I am comfortable without close emotional relationships.“).

4.4.5 Měření kulturní adaptace

Pro hodnocení akulturace byl použit nástroj *Acculturation, Habits, and Interests Multicultural Scale*, který byl původně vytvořen pro měření akulturace u adolescentů v multikulturním prostředí USA. Tato multikulturní škála akulturace, zvyků a zájmů hodnotí čtyři dílčí skóre: Orientace na Spojené státy neboli hostitelskou kulturu (asimilace), Orientace na jinou zemi, může jít o zemi původu, (separace), Orientace na obě země (integrace) a Orientace na žádnou z těchto zemí (marginalizace). (Unger et al., 2002). V tomto výzkumu se na základě úpravy otázek vytvořily 4 kategorie, a to: Orientace na hostitelskou kulturu, Orientace na domovskou kulturu, Orientace na další mezinárodní studenty a Neorientace (orientation to neither, orientace na žádnou z těchto možností).

Acculturation, Habits, and Interests Multicultural Scale obsahuje 32 položek, kdy ke každé ze čtyř možností kulturní orientace se řadí osm položek. Ty jsou formulovány jako oznamovací věty, u kterých respondenti vyjadřují míru souhlasu na 5bodové škále od „Strongly Disagree“ po „Strongly Agree“. Původní otázky, které se vztahovaly konkrétně ke kultuře USA, byly modifikovány pro účel tohoto výzkumu. Studenti se vyjadřovali například k položkám jako „I am most comfortable being with people from my study abroad country“, „My best friends are from my home country.“, „I am most comfortable being with

people that are other international students“ nebo „My favorite music is neither from my study abroad country, nor from my home country, nor from other international students.“.

Hodnota koeficientu Cronbachovy α pro Orientaci na Spojené státy byla 0,79, pro škálu Orientace na jinou zemi 0,68, pro Orientaci na obě země 0,79 a pro Orientaci na žádnou z těchto zemí 0,50. (Unger et al., 2002). V rámci této práce vyšla hodnota koeficientu Cronbachovy α pro Orientace na hostitelskou kulturu 0,79, pro škálu Orientace na domovskou kulturu 0,75, pro Orientaci na jiné mezinárodní studenty 0,85 a pro Neorientaci 0,69.

4.5 Proměnné a jejich operacionalizace

4.5.1 Demografické proměnné

Proměnné věku, pohlaví, délky studia v zahraničí a země původu byly použity jako nezávislé proměnné. Věk a délka studia v zahraničí představovaly ordinální proměnné a pohlaví a země původu byly nominální proměnné. V rámci analýzy dat bylo zjišťováno, zda tyto demografické proměnné souvisí s akulturačními orientacemi.

4.5.2 Attachment v dospělosti

Attachment v dospělosti a styly vazeb byly v předešlých studiích převážně pojímány jako bezpečný styl připoutání a nejistý styl, pod který se pak řadila úzkost z vazby a vyhýbání se vazbě. To odpovídá hlavním dvěma dimenzím navrženým pro dospělé vazebné chování (Brennan et al., 1998). V rámci výzkumu v této práci je attachment v dospělosti sledován pomocí čtyřech typů připoutání, které určoval nástroj *Relationship Scale Questionnaire* (Griffin & Bartholomew, 1994). Výsledkem tedy byly 4 druhy citové vazby: Bezpečný styl připoutání, Zapletený úzkostný styl, Odmítavý vyhýbavý styl a Strachuplný vyhýbavý styl. Tyto čtyři typy vazby představovaly nezávislé proměnné, jejichž role pro akulturační orientaci byla sledována v rámci tohoto výzkumu.

4.5.3 Kulturní adaptace

V předchozích výzkumech byla kulturní adaptace většinou pojímána formou akulturačního stresu, množství vnímané sociální opory, či zachovávání domovské kultury a přijímání hostitelské. Tento výzkum pojímá akulturaci, vzhledem ke specifické populaci mezinárodních studentů, pomocí čtyřech možných oblastí orientace. Tyto čtyři různé

orientace představují závisle proměnné v této práci. Zachovává dvě původní dimenze od Berryho, a to Orientaci na domovskou kulturu a Orientaci na hostitelskou kulturu. Navíc jsou přidány ještě dvě dimenze, a to Orientace na další zahraniční studenty, neboť procházejí podobnými situacemi a mohou se k sobě navzájem vztahovat a být si oporou, a Neorientace, která představuje orientaci na žádnou z těchto kultur či skupin a mohla by být přirovnána k akulturační strategii *marginalizace* od Berryho (1994). Velká inklinace k domovské kultuře a nízká inklinace k hostitelské, by pak mohla být připodobněna k strategii *separace*. Naopak velká inklinace k hostitelské kultuře a nízká k domovské by se podobala *asimilaci*. Za *integraci* by pak šel považovat současné ztotožňování se s domovskou i hostitelskou kulturou.

4.6 Metody analýzy dat

4.6.1 Příprava dat

Po uzavření online dotazníku byly odpovědi staženy do tabulkového softwaru Microsoft Excel. Zde byla data následně upravována.

4.6.2 Zpracování dat

V aplikaci Microsoft Excel proběhlo nejprve čištění dat, kdy byly opraveny překlepy a chyby (nejčastěji překlepy u uváděných zemí). Chybějící data byla imputována, osm chybějících hodnot tak bylo nahrazeno průměrem.

Následně byly proměnné Věku a Délky studia v zahraničí převedeny ze slovních odpovědí na číselné hodnoty 1, 2, 3. Proměnná Země původu byla na základě původu většiny účastníků z České republiky v průběhu zpracování dat rozdělena na dvě kategorie, a to „Česká republika“ a „Jiné“ pro možnost porovnání skupiny českých studentů se studenty z jiných zemí.

Demografické proměnné Pohlaví a Země původu, u kterých se zkoumala souvislost s akulturační orientací, byly před provedením hierarchické regresní analýzy upraveny pomocí metody „dummy coding“. Díky tomu bylo původní nominální proměnné možné zahrnout do modelu regresní analýzy.

U otázek pro typy připoutanosti v dospělosti byly nejprve 3 položky reverzně kódovány. Následně byly vytvořeny průměry pro jednotlivé typy citových vazeb i akulturačních orientací. Data byla ve statistickém programu Jamovi sledována z hlediska jejich rozložení. To bylo zjišťováno pro proměnné attachmentu a akulturační orientace na základě rozložení hodnot u čtyřech typů attachmentové vazby a u čtyřech typů orientace při akulturaci.

Pro zkoumání souvislosti typů citové vazby v dospělosti s jednotlivými orientacemi při kulturní adaptaci byl v programu Jamovi použit model hierarchické regresní analýzy. Pro každou závisle proměnnou (čtyři akulturační orientace) byly nejprve nezávislé demografické proměnné (Věk, Pohlaví, Délka studia v zahraničí, Země původu) přidány do modelu 1, a poté byly nezávisle proměnné attachmentu (Bezpečná vazba, Zaujatá úzkostná vazba, Odmítavá vyhýbavá vazba, Strachuplná vyhýbavá vazba) přidány do modelu 2.

Takto postavená hierarchická regresní analýza umožnila sledovat nejprve roli jednotlivých demografických proměnných na závisle proměnnou akulturační orientace, například jakou hrají roli pro orientaci mezinárodních studentů na hostitelskou kulturu. Následně model 2 ukázal, jak se změnila role demografických proměnných po přidání proměnných attachmentu. Porovnání modelů pomáhá určit, zda dodatečné prediktory významně zlepšují vysvětlení rozptylu a zda tedy nové proměnné představují přínos. Tato metoda byla tedy zvolena, jelikož umožnila sledovat individuální význam demografických faktorů v první fázi a ve fázi druhé jejich roli v kombinaci s proměnnými attachmentové vazby.

V následující kapitole budou uvedeny výsledky statistické analýzy dat, nejprve bude okomentováno rozložení dat u proměnných attachmentu a akulturační orientace, následně budou představeny výsledky regresní analýzy, které poskytují podklad pro zkoumání pravdivosti předem stanovených hypotéz a výzkumných podotázek.

5 Výsledky

5.1 Předběžná analýza

Proměnné pro styly attachmentové vazby a akulturační orientace byly sledovány z hlediska jejich rozložení hodnot. Deskriptivní statistické údaje lze vidět v Tabulce 2 a názorné rozložení hodnot pak v grafech na konci této kapitoly.

5.1.1 Styly attachmentu v dospělosti

Hodnoty pro Bezpečný styl připoutání byly téměř normálně rozložené, bez zešikmení, lehce platykurtické a s náznakem bimodálního rozložení. Střední hodnoty průměru (2,93) a modu (3,20) se poměrně lišily, medián byl 3,00.

Zaujatý úzkostný styl měl shodný medián jako Bezpečný styl (3,00), o něco vyšší průměr než Bezpečný styl (2,96) ale nižší modus (2,75). Rozložení hodnot bylo lehce zešikmené zleva, což naznačuje, že více participantů mělo tendence uvádět vyšší skóre pro položky zaujaté úzkostné vazby. Také špičatost je vyšší oproti normálnímu rozložení.

Odmítavý vyhýbavý styl měl následující střední hodnoty: průměr byl 3,72 a medián a modus shodně 3,75. Rozložení hodnot mělo jeden vrchol, špičatost se blížila nule odpovídající normálnímu rozložení, zřetelné bylo zešikmení zleva, které naznačovalo sklon k vyššímu odmítavému vyhýbavému připoutání u respondentů.

Strachuplný vyhýbavý styl měl hodnotu průměru 2,73, mediánu 2,75 a modu 3,75. Rozložení je ve srovnání s předešlými typy vazby nejvíce variabilní a ukazuje rozdílnost v odpovědích respondentů. Šikmost se blíží nule a hodnota pro špičatost naznačuje platykurtické rozložení.

5.1.2 Akulturační orientace

Hodnoty pro orientaci na hostitelskou kulturu byly výrazně zešikmené zprava (0,63), s hodnotami průměru 2,51, mediánu 2,38 a modu 2,00. To naznačuje tendenci respondentů uvádět na škále od 1 do 5 spíše nižší možnosti odpovědí a méně se tedy ztotožňovat s hostitelskou kulturou. Špičatost se blížila nule, tedy normálnímu rozložení.

Průměrná orientace na domovskou kulturu měla hodnotu průměru 3,65, mediánu 3,63 a modu 3,13. Tyto hodnoty byly nejvyšší ze všech akulturačních orientací, což představuje

silnou orientaci na domovskou kulturu u většiny respondentů. Rozložení dat bylo mírně zešikmené zleva (-0,25) a platykurtické (-0,58).

Rozložení hodnot pro průměrnou orientaci na mezinárodní studenty se blížilo normálnímu, s jedním vrcholem, mírným zešikmením zprava (0,27) a menší špičatostí (-0,21). Hodnota průměru byla 2,80, mediánu 2,75 a modu 2,38. Tyto střední hodnoty jsou o něco vyšší než u orientace na hostitelskou kulturu, což naznačuje, že studenti inklinovali k dalším mezinárodním studentům o trochu více než k lidem z hostitelské země.

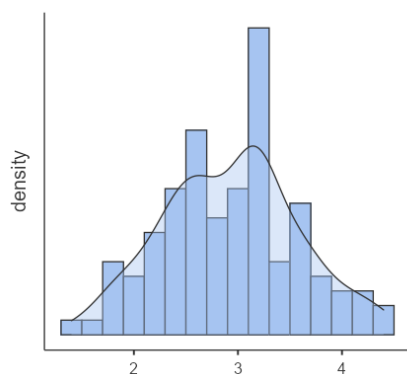
Neorientace (orientace na žádnou z předchozích možností) měla nejmenší hodnotu průměru (2,31), medián byl 2,31 a modus 2,38. Rozložení dat bylo lehce zešikmené zleva (-0,31) a méně špičaté, než je považováno za normální (-0,67). Tyto hodnoty indikují, že jen málo studentů nebylo orientováno ani na domovskou ani na hostitelskou kulturu, ani na jiné mezinárodní studenty.

Tabulka 2

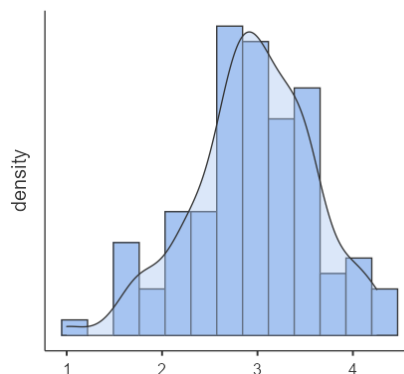
Deskriptivní analýza

Proměnná	N	Průměr	Medián	Modus	SD	Minimum	Maximum	Šikmost	Špičatost
Bezpečný styl	107	2,93	3,00	3,20	0,648	1,40	4,40	0,0526	-0,354
Zaujatý úzkostný styl	107	2,96	3,00	2,75	0,625	1,00	4,25	-0,347	0,317
Odmítavý vyhýbavý styl	107	3,72	3,75	3,75	0,608	2,00	5,00	-0,397	-0,0547
Strachuplný vyhýbavý styl	107	2,73	2,75	3,75	0,842	1,00	4,75	0,0809	-0,662
Orientace na hostitelskou kulturu	107	2,51	2,38	2,00	0,751	1,13	4,75	0,63	0,0056
Orientace na domovskou kulturu	107	3,65	3,63	3,13	0,717	1,88	5,00	-0,251	-0,581
Orientace na mezinárodní studenty	107	2,80	2,75	2,38	0,842	1,13	5,00	0,267	-0,212
Neorientace	107	2,31	2,38	2,38	0,668	1,00	3,75	-0,313	-0,673

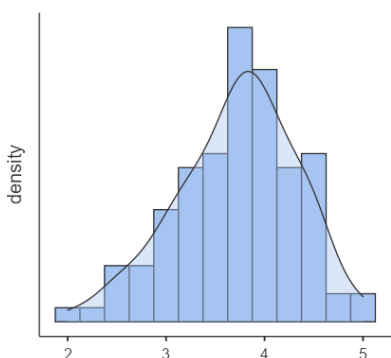
Graf 1: Bezpečný styl

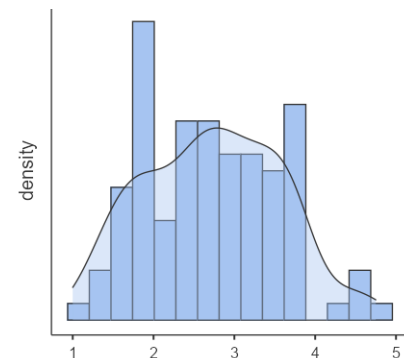
Graf 2: Zaujatý úzkostný styl

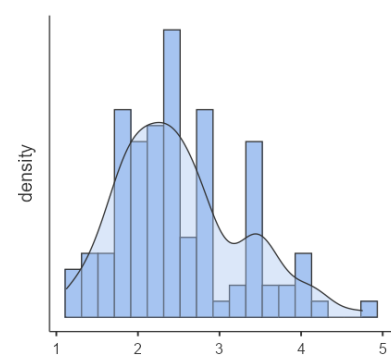
Graf 3: Odmítavý vyhýbavý styl

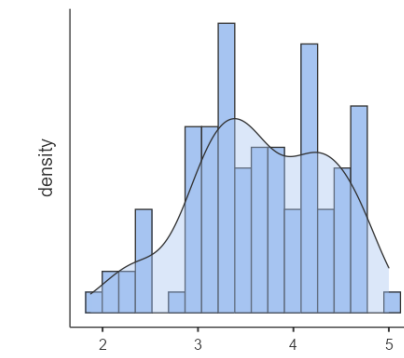
Graf 4: Strachuplný vyhýbavý styl

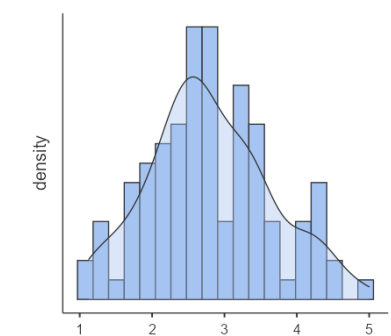
Graf 5: Orientace na hostitelskou kulturu

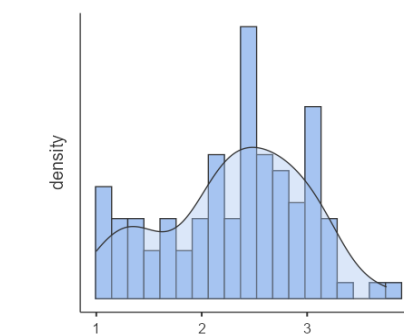
Graf 6: Orientace na domovskou kulturu

Graf 7: Orientace na mezinárodní studenty

Graf 8: Neorientace

5.2 Testování hypotéz a výzkumných podotázek

5.2.1 Orientace na hostitelskou kulturu

Pro ověření hypotéz a výzkumných podotázek byla provedena hierarchická regresní analýza se dvěma modely proměnných, její výsledky lze vidět v Tabulce 3. Model 1 zahrnoval demografické proměnné (Věk, Země původu, Délka studia v zahraničí a Pohlaví) jako prediktory pro Orientaci na hostitelskou kulturu, která představovala závislou proměnnou. Do modelu 2 byly přidány styly attachmentové vazby (Bezpečný styl, Zaujatý úzkostný styl, Odmítavý vyhýbavý styl, Strachuplný vyhýbavý styl).

Výsledky ukázaly, že první model ($F(8, 98) = 1,352$) vysvětluje 9,94 % rozptylu ($R^2 = 0,0994$), není ale statisticky významný, neboť hodnota p je vyšší než 0,05 ($p = 0,23$). Druhý model ($F(12, 94) = 0,930$), který zahrnoval styly vazby v dospělosti, vysvětluje přibližně 10,6 % rozptylu ($R^2 = 0,1061$), jeho p -hodnota je ale vyšší než 0,05 ($p = 0,521$), takže ho nelze považovat za statisticky signifikantní. Oba modely představovaly malou velikost účinku. Při porovnání modelů druhý model nevykazoval významné zlepšení oproti prvnímu modelu ($\Delta F(4, 94) = 0,178$), dodatečné proměnné stylu attachmentu model výrazně nezlepšily a jejich přidání nepřispělo k téměř žádnému zvýšení vysvětleného rozptylu ($\Delta R^2 = 0,00678$). Hodnota p vyšší než 0,05 ($p = 0,949$) ukazuje statistickou nevýznamnost.

Délka studia v zahraničí v prvním modelu byla spojena s Orientací na hostitelskou kulturu, kdy 1 rok a více strávený v zahraničí v porovnání s Méně než půl roku byl pozitivně asociován se závisle proměnnou (Estimate = 0,46; $t = 2,17$; $p = 0,03$). Délka studia, konkrétně porovnání nejdelší doby strávené v zahraničí s nejkratší dobou, zůstala spojena s Orientací na hostitelskou kulturu i ve druhém modelu (Estimate = 0,78; $t = 0,63$; $p = 0,03$). To naznačuje souvislost Délky studia v zahraničí se závisle proměnnou Orientace na hostitelskou kulturu. Rozdíly mezi dobou strávenou v hostitelské zemi poukazují na to, že delší expozice hostitelské kultuře může podporovat silnější orientaci na hostitelskou kulturu. Intercept (referenční level pro pohlaví – Žena) byl statisticky významný v obou modelech ($p < 0,05$). Ostatní proměnné se neukázaly jako statisticky významné prediktory pro Orientaci na hostitelskou kulturu. První hypotéza *Bezpečný styl vazby v dospělosti pozitivně souvisí s orientací na hostitelskou kulturu* se nepotvrdila.

Tabulka 3

Výsledky hierarchické regresní analýzy pro Orientaci na hostitelskou kulturu

Proměnná	Estimate	SE	95% CI		St. Estimate	t	p
			LL	UL			
Model 1							0,228
Intercept	2,346	0,173	2,0036	2,6883		13,5999	< 0,001
Věk							
23-26 vs 18-22	0,1754	0,166			0,2335	1,057	0,293
27 a více vs 18-22	0,1431	0,275			0,1904	0,52	0,605
Země původu (ČR vs jiné)	-0,0288	0,167			-0,0384	-0,173	0,863
Délka studia v zahraničí							
<1 rok vs < 6 měsíců	0,3053	-0,0256			0,4063	1,831	0,07
1 rok a více vs < 6 měsíců	0,4616	0,0392			0,6143	2,169	0,033
Pohlaví							
Muž	-0,2428	-0,5556			-0,3231	-1,54	0,127
Jiné	-0,7499	-1,8316			-0,9979	-1,376	0,172
Nechci uvádět	0,2514	-0,8345			0,3345	0,459	0,647
Model 2							0,521
Intercept	2,46614	1,077	0,3283	4,6039	2,2905		0,024
Věk							
23-26 vs 18-22	0,12303	0,181	-0,2366	0,4827	0,6792	0,16373	0,499
27 a více vs 18-22	0,08695	0,295	-0,4993	0,6732	0,2945	0,11571	0,769
Země původu - ČR vs jiné	-0,03118	0,176	-0,3802	0,3178	-0,1774	-0,04149	0,86
Délka studia v zahraničí							
<1 rok vs < 6 měsíců	0,32415	0,173	-0,0188	0,6671	1,8769	0,4314	0,064
1 rok a více vs < 6 měsíců	0,47676	0,22	0,0408	0,9128	2,1712	0,6345	0,032
Pohlaví							
Muž	-0,26866	0,166	-0,5992	0,0619	-1,6139	-0,35755	0,11
Jiné	-0,7271	0,561	-1,8418	0,3876	-1,2951	-0,96767	0,198
Nechci uvádět	0,21162	0,569	-0,919	1,3423	0,3716	0,28163	0,711
Bezpečný styl	0,05656	0,148	-0,2377	0,3508	0,3816	0,04877	0,704
Zaujatý úzkostný styl	-0,05975	0,137	-0,3313	0,2118	-0,4369	-0,04972	0,663
Odmítavý vyhýbavý styl	-0,0099	0,152	-0,3122	0,2924	-0,065	-0,00801	0,948
Strachuplný vyhýbavý styl	-0,015	0,12	-0,2526	0,2226	-0,1254	-0,01682	0,901

Poznámka. N = 107. Intercept = referenční level pro katogorii pohlaví Žena.

Model 1: F (8, 98) = 1,352; p = 0,228; R = 0,315; R² = 0,0994; Adjusted R² = 0,02584

Model 2: F (12, 94) = 0,930; p = 0,521; R = 0,326; R² = 0,1061; Adjusted R² = -0,00797

Model comparison: F (4, 94) = 0,178; p = 0,949; ΔR² = 0,00678

5.2.2 Orientace na domovskou kulturu

Hierarchická regresní analýza se dvěma modely proměnných byla provedena i pro závisle proměnnou Orientace na domovskou kulturu, její výsledky lze vidět v Tabulce 4. V prvním modelu byly opět zahrnuty demografické proměnné (Věk, Země původu, Délka studia v zahraničí a Pohlaví), model 2 obsahoval navíc typy attachmentu (Bezpečný styl, Zaujatý úzkostný styl, Odmítavý vyhýbavý styl, Strachuplný vyhýbavý styl).

První model ($F(8, 98) = 0,579$) vysvětluje 4,52 % rozptylu ($R^2 = 0,0452$), jeho hodnota p je ale vyšší než 0,05 ($p = 0,79$) a není tedy statisticky významný. Druhý model ($F(12, 94) = 1,372$), vysvětluje 14,9 % rozptylu ($R^2 = 0,149$), stejně jako první model však není statisticky signifikantní, neboť jeho p -hodnota je vyšší než 0,05 ($p = 0,193$). První model představoval malou velikost účinku, druhý střední velikost účinku. Srovnání modelů ukázalo, že druhý model vykazoval zlepšení oproti prvnímu modelu ($\Delta F(4, 94) = 2,87$), přidané proměnné stylu vazby vedly ke zvýšení vysvětleného rozptylu. Hodnota koeficientu $\Delta R^2 = 0,104$ ukazuje, že přidání proměnných citové vazby do modelu 2 vysvětluje o 10,4 % větší rozptyl než model 1 a p -hodnota nižší než 0,05 ($p = 0,027$) ukazuje statistickou významnost. Model 2 je tedy významně lepším modelem než Model 1.

V prvním modelu demografické prediktory (Věk, Země původu, Délka studia v zahraničí, Pohlaví) nevykazují statistickou významnost (hodnoty $p > 0,05$). Model 2 přidává proměnné attachmentu, Bezpečná vazba a Odmítavý vyhýbavý styl vazby se ukazují jako významné prediktory pro Orientaci na domovskou kulturu. Bezpečný styl je negativně spojen s Orientací na domovskou kulturu (Estimate = -0,39; $t = -2,81$; $p = 0,006$) a Odmítavý vyhýbavý styl je se závisle proměnnou spojen také negativně (Estimate = -0,28; $t = -1,95$; $p = 0,054$). Záporné hodnoty naznačují, že s rostoucí mírou Bezpečné vazby či rostoucí mírou Odmítavé vyhýbavé vazby klesá Orientace na domovskou kulturu. Intercept (referenční level pro pohlaví – Žena) je statisticky významný v obou modelech ($p < 0,001$).

První výzkumná podotázka, zda *souvisí bezpečný styl vazby v dospělosti pozitivně s orientací na domovskou kulturu* se nepotvrdila, jelikož se ukázala negativní souvislost mezi těmito proměnnými, tedy že vyšší míra Bezpečné vazby souvisí s nižší mírou Orientace na domovskou kulturu. Třetí hypotéza *Zaujatý úzkostný styl vazby pozitivně souvisí s orientací*

na domovskou kulturu se nepotvrdila, jelikož proměnná Zaujatého úzkostného stylu nebyla statisticky významným prediktorem pro závisle proměnou Orientace na domovskou kulturu.

Tabulka 4

Výsledky hierarchické regresní analýzy pro Orientaci na domovskou kulturu

Proměnná	Estimate	SE	95% CI		t	St. Estimate	p
			LL	UL			
Model 1							0,793
Intercept	3,91022	0,169	3,574	4,247	23,0744		< 0,001
Věk							
23-26 vs 18-22	-0,12176	0,163	-0,445	0,202	-0,7465	-0,16986	0,457
27 a více vs 18-22	0,00408	0,27	-0,533	0,541	0,0151	0,00569	0,988
Země původu (ČR vs jiné)	-0,15403	0,164	-0,479	0,171	-0,9417	-0,21487	0,349
Délka studia v zahraničí							
<1 rok vs < 6 měsíců	-0,19598	0,164	-0,521	0,129	-1,1967	-0,27339	0,234
1 rok a více vs < 6 měsíců	-0,24863	0,209	-0,664	0,166	-1,1892	-0,34684	0,237
Pohlaví							
Muž	0,05733	0,155	-0,25	0,365	0,3702	0,07997	0,712
Jiné	-0,52139	0,535	-1,584	0,541	-0,9737	-0,72734	0,333
Nechci uvádět	-0,12473	0,537	-1,191	0,942	-0,2321	-0,17399	0,817
Model 2							0,193
Intercept	6,7546	1,002	4,765	8,74462	6,74		< 0,001
Věk							
23-26 vs 18-22	-0,1050	0,169	-0,440	0,22972	-0,623	-0,1465	0,535
27 a více vs 18-22	-0,1293	0,275	-0,675	0,41644	-0,470	-0,1803	0,639
Země původu - ČR vs jiné	-0,2557	0,164	-0,581	0,06922	-1,562	-0,3567	0,122
Délka studia v zahraničí							
<1 rok vs < 6 měsíců	-0,2081	0,161	-0,527	0,11112	-1,294	-0,2903	0,199
1 rok a více vs < 6 měsíců	-0,1817	0,204	-0,588	0,22416	-0,889	-0,2535	0,376
Pohlaví							
Muž	0,0172	0,155	-0,291	0,32483	0,111	0,0239	0,912
Jiné	-0,6463	0,523	-1,684	0,39136	-1,237	-0,9016	0,219
Nechci uvádět	-0,3179	0,530	-1,370	0,73459	-0,600	-0,4435	0,550
Bezpečný styl	-0,3879	0,138	-0,662	-0,11396	-2,812	-0,3506	0,006
Zaujatý úzkostný styl	-0,0421	0,127	-0,295	0,21069	-0,331	-0,0367	0,742
Odmítavý vyhýbavý styl	-0,2765	0,142	-0,558	0,00489	-1,951	-0,2346	0,054
Strachuplný vyhýbavý styl	-0,1732	0,111	-0,394	0,04795	-1,555	-0,2036	0,123

Poznámka. N = 107. Intercept = referenční level pro kategorii pohlaví Žena.

Model 1: F (8, 98) = 0,579; p = 0,793; R = 0,213; R² = 0,0452; Adjusted R² = -0,0328

Model 2: F (12, 94) = 1,372; p = 0,193; R = 0,386; R² = 0,1490; Adjusted R² = 0,0404

Model comparison: F (4, 94) = 2,87; p = 0,027; ΔR² = 0,104

5.2.3 Orientace na mezinárodní studenty

Pro závisle proměnnou Orientace na mezinárodní studenty byla obdobným způsobem provedena hierarchická regresní analýza se dvěma modely proměnných, její výsledky jsou znázorněny v Tabulce 5.

První model ($F(8, 98) = 1,46$) vysvětluje 10,6 % rozptylu závisle proměnné ($R^2 = 0,106$), jeho hodnota p je ale vyšší než 0,05 ($p = 0,182$) a není tedy statisticky významný. Druhý model ($F(12, 94) = 1,38$), vysvětluje 15 % rozptylu ($R^2 = 0,150$), opět ale není statisticky signifikantní, neboť jeho hodnota p je vyšší než 0,05 ($p = 0,189$). První model představoval malou velikost účinku, druhý model střední velikost účinku. Při porovnání obou modelů se ukázalo, že druhý model nepřinášel výrazné zlepšení oproti prvnímu modelu ($\Delta F(4, 94) = 1,20$). Hodnota koeficientu $\Delta R^2 = 0,0433$ ukázala, že přidání proměnných attachmentového stylu přispělo pouze k malému zvýšení vysvětleného rozptylu, které však není statisticky významné, neboť hodnota p vyšší než 0,05 ($p = 0,317$).

Proměnná Délky studia v zahraničí byla statisticky významná v obou modelech ($p < 0,05$). Srovnání nejdelší doby strávené v zahraničí s nejkratší (Estimate = 0,557; $t = 2,35$) v prvním modelu i ve druhém modelu (Estimate = 0,636; $t = 2,65$) naznačuje, že délka studia v zahraničí má pozitivní souvislost se závisle proměnnou Orientace na mezinárodní studenty. Zatímco v prvním modelu nebyl věk významný, v modelu 2 získává určitou váhu. Porovnání nejmladších jedinců s nejstaršími (Estimate = -0,679; $t = -2,11$; $p = 0,038$) naznačuje, že se jedinci staří 27 let a více se při srovnání se studenty starými 18 až 22 let liší a vyšší věk tak negativně souvisí se závisle proměnnou Orientace na mezinárodní studenty. Přidané proměnné stylu připoutání v modelu 2 se neukázaly jako významné prediktory pro Orientaci na mezinárodní studenty ($p > 0,05$). Intercept (referenční level pro pohlaví – Žena) byl statisticky významný v obou modelech ($p < 0,05$).

Druhá výzkumná podotázka, zda *souvisí zaujatý úzkostný styl vazby s orientací na jiné mezinárodní student*, se nepotvrdila. Míra Zaujatého úzkostného typu vazby v dospělosti nebyla statisticky signifikantní a nesouvisela se závisle proměnnou Orientace na mezinárodní studenty.

Tabulka 5

Výsledky hierarchické regresní analýzy pro Orientaci na mezinárodní studenty

Proměnná	Estimate	SE	95% CI		t	St. Estimate	p
			LL	UL			
Model 1							0,182
Intercept	2,654	0,192	2,23	3,036	13,793		<0,001
Věk							
23-26 vs 18-22	0.112	0.185	-0.2554	0.480	0.606	0.133	0.546
27 a více vs 18-22	-0.505	0.307	-1.1141	0.105	-1.643	-0.600	0.104
Země původu (ČR vs jiné)	-0.120	0.186	-0.4884	0.249	-0.645	-0.142	0.521
Délka studia v zahraničí							
<1 rok vs < 6 měsíců	0.424	0.186	0.0547	0.793	2.278	0.504	0.025
1 rok a více vs < 6 měsíců	0.557	0.237	0.0857	1.028	2.345	0.662	0.021
Pohlaví							
Muž	-0.112	0.176	-0.4614	0.237	-0.639	-0.134	0.524
Jiné	0.190	0.608	-1.0169	1.396	0.312	0.225	0.756
Nechci uvádět	0.196	0.610	-1.0148	1.408	0.322	0.233	0.748
Model 2							0,189
Intercept	2,8507	1,176	0,516	5,1856	2,424		0,017
Věk							
23-26 vs 18-22	0.0300	0.198	-0.363	0.4228	0.151	0.0356	0.880
27 a více vs 18-22	-0.6791	0.322	-1.319	-0.0388	-2.106	-0.8070	0.038
Země původu - ČR vs jiné	-0.2070	0.192	-0.588	0.1742	-1.078	-0.2460	0.284
Délka studia v zahraničí							
<1 rok vs < 6 měsíců	0.4787	0.189	0.104	0.8532	2.538	0.5688	0.013
1 rok a více vs < 6 měsíců	0.6363	0.240	0.160	1.1125	2.653	0.7561	0.009
Pohlaví							
Muž	-0.1797	0.182	-0.541	0.1813	-0.988	-0.2135	0.326
Jiné	0.1218	0.613	-1.096	1,396	0.199	0.1448	0.843
Nechci uvádět	0.0740	0.622	-1.161	1,408	0.119	0.0880	0.906
Bezpečný styl	0.0639	0.162	-0.257	0.3854	0.395	0.0492	0.694
Zaujatý úzkostný styl	0.0572	0.149	-0.239	0.3538	0.383	0.0425	0.702
Odmítavý vyhýbavý styl	0.0450	0.166	-0.285	0.3752	0.271	0.0325	0.787
Strachuplný vyhýbavý styl	-0.2257	0.131	-0.485	0.0338	-1.727	-0.2260	0.087

Poznámka. N = 107. Intercept = referenční level pro kategorii pohlaví Žena.

Model 1: F (8, 98) = 1,46; p = 0,182; R = 0,326; R² = 0,106; Adjusted R² = 0,0335

Model 2: F (12, 94) = 1,38; p = 0,189; R = 0,387; R² = 0,150; Adjusted R² = 0,0413

Model comparison: F (4, 94) = 1,20; p = 0,317; ΔR² = 0,0433

5.2.4 Neorientace

Pro poslední závisle proměnou, Neorientaci (Orientace na žádnou z předchozích možností), byla opět provedena hierarchická regresní analýza se dvěma modely, její výsledky jsou zobrazeny v Tabulce 6.

Model 1 ($F(8, 98)=1,03$) vysvětluje přibližně 7,74 % rozptylu závislé proměnné Neorientace ($R^2 = 0,0774$), není ale statisticky příliš významný, jelikož jeho hodnota p je vyšší než 0,05 ($p = 0,42$). Ve druhém modelu ($F(12, 94) = 1,18$) se hodnota koeficientu R^2 zvýšila ($R^2 = 0,1312$) a vysvětluje tak 13,1 % rozptylu. Hodnota p je opět vyšší než 0,05 ($p = 0,307$), takže ani druhý model není statisticky významný. První model představoval malou velikost účinku, druhý model střední velikost účinku. Srovnání dvou modelů ukázalo jen malé zlepšení ($\Delta F(4, 94) = 1,45$). Zlepšení vysvětleného rozptylu ($\Delta R^2 = 0,0538$) však není statisticky významné ($p = 0,223$). Přidání proměnných attachmentu v modelu 2 nepřináší významnou přidanou hodnotu při vysvětlování rozptylu nezávisle proměnné Neorientace.

Demografické proměnné (Věk, Země původu, Délka studia v zahraničí, Pohlaví) se zkoumaly z hlediska jejich souvislosti se závisle proměnnou Neorientace. Ukázalo se však, že nejsou statisticky významnými prediktory ani v jednom z modelů ($p > 0,05$). Ve druhém modelu, kdy byly přidány proměnné attachmentu, se Odmítavá vyhýbavá vazba ukazuje jako statisticky významný prediktor ($p = 0,043$) pro Neorientaci. Odmítavý vyhýbavý styl vazby (Estimate = 0,273; $t = 2,05$) naznačuje pozitivní souvislost s Neorientací. Intercept (referenční level pro pohlaví – Žena) byl statisticky významný v prvním modelu ($p < 0,001$).

Druhá hypotéza, *Odmítavý vyhýbavý styl vazby pozitivně souvisí s neorientací*, se potvrdila. Větší míra Odmítavé vyhýbavé vazby byla prediktorem pro větší míru Neorientace, tedy orientace na ani jednu z kultur, ani na další mezinárodní studenty. Třetí výzkumná podotázka, *jestli souvisí strachuplný vyhýbavý styl vazby s neorientací*, se nepotvrdila, jelikož proměnná Strachuplné vyhýbavé vazby se v datech neukázala jako statisticky významný prediktor pro Neorientaci.

Tabulka 6

Výsledky hierarchické regresní analýzy pro Neorientaci

Proměnná	Estimate	SE	95% CI		t	St. Estimate	p
			LL	UL			
Model 1							0,42
Intercept	2,252	0.155	1,9438	2,5602	14.5005		< .001
Věk							
23-26 vs 18-22	-0.2739	0.149	-0.5706	0.0227	-1.8324	-0.4099	0.070
27 a více vs 18-22	0.1701	0.248	-0.3218	0.6620	0.6861	0.2545	0.494
Země původu (ČR vs jiné)	0.0889	0.150	-0.2086	0.3864	0.5929	0.1330	0.555
Délka studia v zahraničí							
<1 rok vs < 6 měsíců	-0.0119	0.150	-0.3098	0.2859	-0.0795	-0.0179	0.937
1 rok a více vs < 6 měsíců	0.2619	0.192	-0.1183	0.6422	1,3669	0.3919	0.175
Pohlaví							
Muž	0.1907	0.142	-0.0909	0.4723	1,3436	0.2853	0.182
Jiné	-0.3024	0.491	-1.2763	0.6714	-0.6163	-0.4525	0.539
Nechci uvádět	0.3164	0.493	-0.6611	1,294	0.6424	0.4734	0.522
Model 2							0,307
Intercept	0.22127	0.944	-1.65345	2.0960	0.2344		0.815
Věk							
23-26 vs 18-22	-0.26715	0.159	-0.58253	0.0482	-1.6819	-0.39970	0.096
27 a více vs 18-22	0.22490	0.259	-0.28920	0.7390	0.8686	0.33649	0.387
Země původu - ČR vs jiné	0.11839	0.154	-0.18769	0.4245	0.7680	0.17713	0.444
Délka studia v zahraničí							
<1 rok vs < 6 měsíců	0.01404	0.151	-0.28668	0.3148	0.0927	0.02100	0.926
1 rok a více vs < 6 měsíců	0.23736	0.193	-0.14499	0.6197	1,2326	0.35513	0.221
Pohlaví							
Muž	0.20105	0.146	-0.08881	0.4909	1,3772	0.30082	0.172
Jiné	-0.29504	0.492	-1.27259	0.6825	-0.5993	-0.44144	0.550
Nechci uvádět	0.47123	0.499	-0.52030	1,4628	0.9436	0.70505	0.348
Bezpečný styl	0.23063	0.130	-0.02744	0.4887	1,7744	0.22358	0.079
Zaujatý úzkostný styl	0.09669	0.120	-0.14144	0.3348	0.8062	0.09045	0.422
Odmítavý vyhybavý styl	0.27345	0.134	0.00835	0.5385	2.0480	0.24884	0.043
Strachuplný vyhybavý styl	0.00489	0.105	-0.20350	0.2133	0.0466	0.00616	0.963

Poznámka. N = 107. Intercept = referenční level pro kategorii pohlaví Žena.

Model 1: $F(8, 98) = 1,03$, $p = 0,420$, $R = 0,278$; $R^2 = 0,0774$, Adjusted $R^2 = 0,00211$

Model 2: $F(12, 94) = 1,18$, $p = 0,307$, $R = 0,362$; $R^2 = 0,1312$, Adjusted $R^2 = 0,02026$

Model Comparison: $F(4, 94) = 1,45$; $p = 0,223$, $\Delta R^2 = 0,0538$

6 Diskuse

6.1 Orientace na hostitelskou kulturu

S tendencí inklinovat během kulturní adaptace k orientaci na hostitelskou kulturu byla spojena první hypotéza *Bezpečný styl vazby v dospělosti pozitivně souvisí s orientací na hostitelskou kulturu*, která se nepotvrdila. Bezpečný styl vazby se ve výsledcích neukázal jako významný faktor.

Přestože je bezpečná vazba v předchozích výzkumech spojována s lepším psychologickým i sociokulturním přizpůsobením (Bakker et al., 2004; Wang & Mallinckrodt, 2006; Wöhrle, 2019) nemusí nutně souviset s mírou kulturní adaptace ve smyslu orientace na hostitelskou kulturu. Je možné, že jedinci s bezpečným stylem vazby čerpají podporu především ze zvnitřněného pocitu bezpečí a vlastní hodnoty.

Předchozí výzkumy neuváděly souvislost bezpečné vazby s orientací na hostitelskou kulturu, naznačily ale negativní souvislost mezi nejistými styly připoutání a inklinací k hostitelské kultuře (Bakker et al., 2004; Wang & Mallinckrodt, 2006). Yin et al. (2021) však v rámci studie korelaci mezi nejistými styly připoutání (vyhýbáním se vazbě ani úzkostí z vazby) a orientací na hostitelskou kulturu nezjistili.

Jediným významným prediktorem Orientace na hostitelskou kulturu se v datech této práce ukázala proměnná Délky studia v zahraničí, kdy delší doba strávená v cizí zemi souvisela se silnější orientací na hostitelskou kulturu. Tento výsledek by mohl být vysvětlen tím, že delší pobyt v cizí zemi umožňuje mezinárodním studentům hlubší kontakt s hostitelskou kulturou, se kterou se mohou setkávat prostřednictvím každodenních interakcí s místními obyvateli, ale i zapojením do místních tradic, zvyků a způsobů života. Dlouhodobější pobyt umožňuje také osvojení místního jazyka, což může také posilovat inklinaci ke kultuře hostitelské země.

Délka pobytu v hostitelské zemi se v předchozích výzkumech neukázala jako významný prediktor pro sociokulturní adaptaci (Luo et al., 2024; Yin et al., 2021) ani pro psychické obtíže (Luo et al., 2024). To naznačuje, že sociokulturní adaptace i psychické obtíže mohou být více ovlivněny jinými proměnnými než samotnou délkou pobytu. Přesto delší doba strávená v hostitelské zemi může vést k vytvoření lepší sítě sociální opory od místních lidí

a sociální opora byla významně negativně spojena s akulturačním stresem (Poyrazli et al., 2004).

6.2 Orientace na domovskou kulturu

První výzkumná podotázka, zda *souvisí bezpečný styl vazby v dospělosti pozitivně s orientací na domovskou kulturu* se nepotvrdila. Při analýze se ukázala negativní souvislost mezi těmito proměnnými, tedy že vyšší míra Bezpečné vazby souvisí s nižší mírou Orientace na domovskou kulturu. Tito jedinci se mohou cítit sebevědoměji v interakci s jinými kulturami a snadněji navazovat vztahy v hostitelské zemi (Wang & Mallinckrodt, 2006), což může snížit jejich potřebu inklinace k domovské kultuře.

Třetí hypotéza *Zaujatý úzkostný styl vazby pozitivně souvisí s orientací na domovskou kulturu* se nepotvrdila, jelikož proměnná Zaujatého úzkostného stylu nebyla statisticky významným prediktorem pro závisle proměnou Orientace na domovskou kulturu. Tito jedinci mohou být ovlivněni svou silnou potřebou kontaktu s druhými, kdy však členové jejich domovské kultury mohou být hodnoceni jako nedostupní v důsledku vzdálenosti. To může vést ke snížení orientace na domovskou kulturu.

Pro proměnnou Orientace na domovskou kulturu byl statisticky významný Odmítavý vyhýbavý styl. Výsledky naznačily, že s rostoucí mírou Odmítavé vyhýbavé vazby klesá Orientace na domovskou kulturu. Tento vztah lze chápat tak, že jedinci s tímto stylem připoutání se obecně vyhýbají vytváření úzkých sociálních vazeb a mohou mít menší motivaci inklinovat k domovské kultuře. To je v rozporu se studií Bakker et al. (2004), kteří našli pozitivní korelaci mezi ambivalentní vazbou, která se skládala z vyhýbavé a strachuplné, a inklinací k domovské kultuře.

Další výzkumy zkoumaly sociální oporu od lidí ze stejné domovské země hlavně v souvislosti s psychologickým a sociokulturním přizpůsobením. Luo et al. (2024) objevili souvislost s menšími psychickými obtížemi, zatímco Wang a Mallinckrodt (2006) nezjistili významnou souvislost mezi kulturní identifikací s domovskou kulturou a sociokulturním přizpůsobením a psychickými obtížemi. Tyto protichůdné závěry mohou odrážet rozdíly v míře a kvalitě sociální opory dostupné v různých kulturních a geografických kontextech.

6.3 Orientace na mezinárodní studenty

Druhá výzkumná podotázka, zda *souvisí zaujatý úzkostný styl vazby s orientací na jiné mezinárodní studenty*, se nepotvrdila. Míra Zaujatého úzkostného typu vazby v dospělosti nebyla statisticky signifikantní a nehrála roli pro závisle proměnnou Orientace na mezinárodní studenty. Možným vysvětlením je, že Zaujatý úzkostný styl vazby se často pojí s nejistotou a závislostí, což může vést k potížím s navázáním a udržením přátelských vztahů v interkulturním prostředí. Dle dostupných studií nebyla souvislost úzkostného stylu vazby s orientací na jiné přistěhovalce zatím zkoumána, a mohla by jí být věnována výzkumná pozornost v budoucnu.

V rámci analýzy dat se jako významný prediktor pro Orientaci na mezinárodní studenty ukázala Délka studia v zahraničí, kdy delší doba strávená v cizině pozitivně souvisela se závisle proměnnou. Tento vztah by mohl být vysvětlen tím, že delší doba strávená v hostitelské zemi, umožňuje studentům více příležitostí k interakcím a navázání vztahů s ostatními mezinárodními studenty.

Při srovnání věkových skupin studentů starých 18 až 22 let a studentů starých 27 let a více se v datech ukázala negativní souvislost mezi starší skupinou a závisle proměnnou Orientace na mezinárodní studenty. To by mohly vysvětlovat odlišné priority starších studentů, kteří mohou inklinovat spíše k navazování vztahů v rámci své profese či jiných oblastí, než je školní prostředí.

Předchozí výzkum, který provedl Luo et al. (2024), se zaměřil na sociální oporu od jiných mezinárodních lidí v hostitelské zemi a zjistil, že nebyla významným prediktorem pro menší psychické obtíže, tedy pro lepší psychologickou adaptaci.

6.4 Neorientace

Druhá hypotéza *Odmítavý vyhýbavý styl vazby pozitivně souvisí s neorientací* se potvrdila. Větší míra Odmítavé vyhýbavé vazby byla významným prediktorem pro větší míru Neorientace (orientace na žádnou z předchozích možností). Jedinci s Odmítavým vyhýbavým stylem připoutání mají tendenci spoléhat se více na sebe a vyhýbat se hlubším mezilidským vztahům. Jejich potřeba nezávislosti by pak vysvětlovala, že nebudou inklinovat ani k jedné z kultur ani ke skupině ostatních mezinárodních studentů. To částečně

podporují výsledky Bakker et al. (2004), kteří zjistili negativní souvislost ambivalentní vazby, jež je tvořená právě vyhýbavým a strachuplným stylem, s kontaktem s hostitelskou kulturou. Je to také v souladu s výsledky analýzy dat této práce, kdy byla Odmítavá vyhýbavá vazba spojena s nižší orientací na domovskou kulturu.

Třetí výzkumná podotázka, jestli *souvisí strachuplný vyhýbavý styl vazby s neorientací* se nepotvrdila, jelikož proměnná Strachuplné vyhýbavé vazby se v datech neukázala jako statisticky významný prediktor pro Neorientaci. To je v rozporu s výše zmíněným výzkumem Bakker et al. (2004), v jejichž výzkumu byla strachuplná vazba v rámci ambivalentní vazby negativně spojena s kontaktem s hostitelskou kulturou. Možné vysvětlení lze nalézt v tom, že strachuplný vyhýbavý styl vazby se projevuje odlišně od odmítavého vyhýbavého stylu.

7 Limity výzkumu a návrhy do budoucna

Tento výzkum má několik limitů, které by měly být zohledněny při interpretaci výsledků. Prvním omezením je povaha výzkumného vzorku, který tvořilo 107 zahraničních studentů. Ten lze považovat za relativně malý pro analýzu vztahů mezi proměnnými attachmentu a akulturačních orientací. Jelikož 63,6 % respondentů pocházelo z České republiky, nelze výsledky příliš generalizovat pro všechny kulturní kontexty a celkové výsledky mohou být ovlivněny dominantní kulturní skupinou českých studentů.

Dalším omezením je nízká reliabilita nástroje Relationship Scale Questionnaire použitého k měření čtyř proměnných attachmentové vazby. Nízké hodnoty reliability mohly vést k nepřesným výsledkům a snižují spolehlivost interpretace výsledných vztahů mezi proměnnými. Mohlo to být také důvodem, proč se většina výzkumných hypotéz ani výzkumné podotázky nepotvrdily. Bylo by vhodnější použít nástroj s vyšší reliabilitou pro měření stylů vazby. Použitá metoda hierarchické regresní analýzy byla vhodná pro zkoumání souvislosti několika nezávislých proměnných se závisle proměnnou akulturační orientace, šlo by však použít i jiné statistické přístupy. Jiné výzkumy sledující vztah mezi attachmentem a akulturací používali například metodu strukturálního modelování, která je používána k analýze komplexních vztahů a mohla by přinést lepší vhled do spojitostí mezi jednotlivými proměnnými.

Další limitací je, že nebyly zohledněny faktory, jako je například kvalita sociální opory, jazykové dovednosti, osobnostní rysy nebo vnímaný akulturační stres, které by mohly přinést zajímavé výsledky.

Do budoucna by bylo vhodné rozšířit velikost a diverzitu vzorku, aby bylo možné výsledky generalizovat, neboť i v předchozích výzkumech jsou zkoumané skupiny značně homogenní. Výzkumná pozornost by však mohla být zaměřena i na srovnání různých kulturních kontextů a jaké rozdíly či shody přinášejí v rámci procesu kulturní adaptace mezinárodních studentů.

Jelikož studie zkoumající tuto problematiku byly převážně kvantitativní, bylo by příhodné studovat, jakou hraje roli attachment v dospělosti pro akulturaci, i v rámci kvalitativního

přístupu. Kvalitativní analýzy by mohly poskytnout hlubší vhled do individuálních zkušeností a strategií kulturní adaptace.

Další zkoumání tohoto tématu z jiných perspektiv by umožnilo zahrnutí více faktorů, které mohou ovlivnit proces kulturní adaptace u mezinárodních studentů, což by mohlo přispět k vytvoření cílenějších podpůrných programů pro tuto skupinu studentů.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit vztah mezi styly attachmentové vazby v dospělosti a volenými akulturačními orientacemi při studiu v zahraničí u mezinárodních studentů. Na základě předešlých studií provedených v této oblasti byly formulovány hypotézy a výzkumné podotázky, které spojovaly vždy určitý typ připoutání s konkrétní orientací při procesu kulturní adaptace.

Výsledky statistické analýzy dat ukázaly, že delší doba strávená v zahraničí souvisela s větší orientací na hostitelskou kulturu. Předpoklad, že bezpečná vazba bude také významně souviset s tendencí studentů inklinovat ke kultuře hostitelské země, se neprokázal. Větší míra bezpečného připoutání a odmítavého vyhýbavého stylu vazby souvisela s nižší orientací mezinárodních studentů na domovskou kulturu. Zaujatá úzkostná vazba nebyla navzdory předpokladu zjištěna jako významný faktor pro inklinaci k domovské kultuře. S orientací na jiné mezinárodní studenty v hostitelské zemi souvisel věk respondentů a doba strávená v cizí zemi. Delší doba strávená v zahraničí predikovala větší inklinaci k mezinárodním studentům, naopak starší studenti k nim inklinovali méně než mladší. Zjistila se souvislost mezi odmítavým vyhýbavým typem vazby a neorientací, tedy orientací na ani domovskou kulturu, ani hostitelskou kulturu, ani na mezinárodní studenty. Strachuplná vyhýbavá vazba však pro neorientaci významná nebyla.

Zjištění této práce lze využít v rámci poradenství pro skupinu mezinárodních studentů či v podpůrných programech škol zaměřených na usnadnění adaptace cizinců. Při práci s touto specifickou skupinou lze zohlednit věk, dobu strávenou v zahraničí i jednotlivé typy vazby hrající roli pro orientaci během procesu kulturní adaptace. U těchto výsledků je však důležité brát v potaz hlavní limity práce, kterými jsou poměrně malý vzorek a nízká reliabilita nástroje měřícího jednotlivé styly citové vazby v dospělosti. Ty mohly ovlivnit přesnost zjištění i přispět k nepotvrzení většiny hypotéz a výzkumných podotázek.

Tato práce může sloužit jako podklad pro další výzkum, který by zahrnoval větší a kulturně různorodější vzorek umožňující generalizaci výsledků nebo naopak porovnání rozdílů mezi studenty z odlišných prostředí. Vhodné by bylo i provedení kvalitativního výzkumu, jenž by mohl podrobněji zachytit individuální zkušenosti mezinárodních studentů.

Seznam použitých informačních zdrojů

- Ainsworth, M.D.S., Blehar, M.C., Waters, E., & Wall, S.N. (2015). *Patterns of Attachment: A Psychological Study of the Strange Situation*. New York: Routledge.
- Alba, R. & Foner, N. (2015). *Strangers no More: Immigration and the Challenges of Integration in North America and Western Europe*. Princeton: NJ: Princeton University Press.
- Bakker, W., van Oudenhoven, J. P., & van der Zee, K. I. (2004). Attachment styles, personality, and Dutch emigrants' intercultural adjustment. *European Journal of Personality*, 18(5), 387-404. <https://doi.org/10.1002/per.515>
- Berry, J. (1994). Acculturation and psychological adaptation: An overview. *Journeys into cross-cultural psychology*. Swets & Zeitlinger Publishers, 129-141.
- Berry, J. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied Psychology: An International Review*, 46(1), 5–34. <https://doi.org/10.1080/026999497378467>
- Berry, J. (2003). Conceptual approaches to acculturation. In K. M. Chun, P. Balls Organista, & G. Marin (Eds.), *Acculturation: Advances in theory, measurement, and applied research* (pp. 17–37). Washington, DC: American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10472-004>
- Berry, J. (2006). Stress perspectives on acculturation. In D. L. Sam & J. W. Berry (Eds.), *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology* (pp. 43–57). chapter, Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511489891.007>
- Bochner, S., McLeod, B. M., & Lin, A. (1977). Friendship patterns of overseas students: A functional model. *International Journal of Psychology*, 12(4), 277–294. <https://doi.org/10.1080/00207597708247396>
- Bourhis, R. Y., Moïse, L. C., Perreault, S., & Senécal, S. (1997). Towards an interactive acculturation model: A social psychological approach. *International Journal of Psychology*, 32(6), 369–386. <https://doi.org/10.1080/002075997400629>

Bourhis, R. Y., Montreuil, A., Barrette, G., & Montaruli, E. (2009). Acculturation and immigrant-host community relations in multicultural settings. In S. Demoulin, J.-P. Leyens, & J. F. Dovidio (Eds.), *Intergroup misunderstandings: Impact of divergent social realities* (pp. 39–61). Psychology Press.

Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss Volume II, Separation: Anxiety and Anger*. Basic Books Inc.

Bowlby, J. (1977). The making and breaking of affectional bonds: I. Aetiology and psychopathology in the light of attachment theory. *The British Journal of Psychiatry*, 130, 201–210. <https://doi.org/10.1192/bjp.130.3.201>

Bowlby, J. (2010). *Vazba: teorie kvality vztahů mezi matkou a dítětem*. 1. vyd. Praha: Portál.

Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview. In J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 46–76). The Guilford Press.

Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4), 644–663. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.58.4.644>

Český statistický úřad. (2025, 12. února). *Vzdělávání cizinců*. <https://csu.gov.cz/vzdelavani-cizincu?pocet=10&start=0&podskupiny=294&razeni=-datumVydani#grafy>

Furukawa, T., & Shibayama, T. (1993). Predicting maladjustment of exchange students in different cultures: a prospective study. *Social psychiatry and psychiatric epidemiology: The International Journal for Research in Social and Genetic Epidemiology and Mental Health Services.*, 28(3), 142–146. <https://doi.org/10.1007/BF00801745>

Global Migration Data Portal. (2024). *International Students*. <https://www.migrationdataportal.org/themes/international-students-trends>

Griffin, D. W., & Bartholomew, K. (1994). *Relationship Scales Questionnaire (RSQ)* [Database record]. APA PsycTests. <https://doi.org/10.1037/t10182-000>

- Harlow, H. F. (1964). "Early social deprivation and later behavior in the monkey". In A. Abrams; H.H. Gurner; J.E.P. Tomal (eds.). *Unfinished tasks in the behavioral sciences*. Baltimore: Williams & Wilkins. pp. 154–173.
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1–22. https://doi.org/10.1207/s15327965pli0501_1
- Hong, Y.-y., Fang, Y., Yang, Y., & Phua, D. Y. (2013). Cultural attachment: A new theory and method to understand cross-cultural competence. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 44(6), 1024–1044. <https://doi.org/10.1177/0022022113480039>
- Jin, L., & Wang, C. D. C. (2016). International students' attachment and psychological well-being: the mediation role of mental toughness. *Counselling Psychology Quarterly*, 31(1), 59–78. <https://doi.org/10.1080/09515070.2016.1211510>
- Klaus, M. H., & Kennell, J. H. (1976). *Maternal-infant bonding: the impact of early separation or loss on family development*. The C. V. Mosby Company.
- Langmeier, J., & Matějček, Z. (1963). *Psychická deprivace v dětství*. 1. vyd. Praha: Státní zdravotnické nakladatelství.
- Li, M., Reese, R., Ma, X., & Love, K. (2021). The role of adult attachment in international students' acculturation process. *International Journal of Intercultural Relations*. 81. 29-41. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2020.12.008>
- Lorenz, K. (1935). Der Kumpan in der Umwelt des Vogels. Der Artgenosse als auslösendes Moment sozialer Verhaltensweisen. *Journal für Ornithologie*, 83, 137–215, 289–413.
- Luo, M., Hasham Ikram, A., Zhang, X., Peng, F., Zhao, J., & Deng, H. (2024). Role of attachment style, acculturation orientation, and social support in the acculturation of international students in China. *International Journal of Intercultural Relations*. 103. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2024.102087>
- Main, M., & Solomon, J. (1986). Discovery of an insecure-disorganized/disoriented attachment pattern. In T. B. Brazelton & M. W. Yogman (Eds.), *Affective development in infancy* (pp. 95–124). Ablex Publishing.

- Main, M., & Solomon, J. (1990). Procedures for identifying infants as disorganized/disoriented during the Ainsworth Strange Situation. In M. T. Greenberg, D. Cicchetti, & E. M. Cummings (Eds.), *Attachment in the preschool years: Theory, research, and intervention* (pp. 121–160). The University of Chicago Press.
- Masgoret, A.-M., & Ward, C. (2006). Culture learning approach to acculturation. In D. L. Sam & J. W. Berry (Eds.), *The Cambridge handbook of acculturation psychology* (pp. 58–77). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511489891.008>
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2001). Attachment theory and intergroup bias: Evidence that priming the secure base schema attenuates negative reactions to out-groups. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(1), 97–115. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.81.1.97>
- Mikulincer, M., & Shaver, P. (2010). *Attachment in adulthood : structure, dynamics, and change*. New York: Guilford.
- Poyrazli, S., Kavanaugh, P. R., Baker, A., & Al-Timimi, N. (2004). Social Support and Demographic Correlates of Acculturative Stress in International Students. *Journal of College Counseling*, 7(1), 73–82. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1882.2004.tb00261.x>
- Ravitz, P., Maunder, R., Hunter, J., Sthankiya, B., & Lancee, W. (2010). Adult attachment measures: a 25-year review. *Journal of psychosomatic research*, 69(4), 419–432. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2009.08.006>
- Redfield, R., Linton, R. and Herskovits, M. (1936). Memorandum for the Study of Acculturation. *American Anthropologist*, 38(1), 149–152. <https://doi.org/10.1525/aa.1936.38.1.02a00330>
- Roisman, G. I., Holland, A., Fortuna, K., Fraley, R. C., Clausell, E., & Clarke, A. (2007). The Adult Attachment Interview and self-reports of attachment style: an empirical rapprochement. *Journal of personality and social psychology*, 92(4), 678–697. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.92.4.678>
- Spitz, R. (1951). The Psychogenic Diseases in Infancy - An Attempt at their Etiologic Classification. *Psychoanalytic Study of the Child*, 6, 255–275.

Thorová, K. (2015). *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. 1. vyd. Praha: Portál.

Unger, J. B., Gallaher, P., Shakib, S., Ritt-Olson, A., Palmer, P. H., & Johnson, C. A. (2002). The AHIMSA Acculturation Scale: A new measure of acculturation for adolescents in a multicultural society. *The Journal of Early Adolescence*, 22(3), 225–251. <https://doi.org/10.1177/02731602022003001>

Van Der Zee, K. I., Ali, A. J., & Haaksma, I. (2007). Determinants of effective coping with cultural transition among expatriate children and adolescents. *Anxiety, stress, and coping*, 20(1), 25–45. <https://doi.org/10.1080/10615800601032781>

Wang, C.-C. D., & Mallinckrodt, B. (2006). Acculturation, attachment, and psychosocial adjustment of Chinese/Taiwanese international students. *Journal of Counseling Psychology*, 53(4), 422–433. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.53.4.422>

Wang, C. D. C., Jin, L., & Zamudio, G. (2021). Adult attachment, personality factors, social support, and acculturative stress of international students. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 43(1), 31–47. <https://doi.org/10.1007/s10447-020-09417-7>

Ward, C. (2001). The ABCs of acculturation. In D. Matsumoto (Ed.), *Handbook of culture and psychology* (pp. 411–455). New York: Oxford University Press.

Ward, C., & Rana-Deuba, A. (1999). Acculturation and adaptation revisited. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 30(4), 422–442. <https://doi.org/10.1177/0022022199030004003>

Wöhrle, J. (2019). *Attachment security and Intercultural adjustment*. [Thesis fully internal (DIV), University of Groningen]. Rijksuniversiteit Groningen.

Yang, J. H. (2005). Study of Intercultural Adaption Problems of International Students in China. Master's Thesis, Shanghai: East China Normal University.

Yin, M., Aoki, K., Liao, K. Y.-H. ., & Xu, H. (2021). An Exploration on the Attachment, Acculturation, and Psychosocial Adjustment of Chinese International Students in Japan. *Journal of International Students*, 11(1), 176–194. <https://doi.org/10.32674/jis.v11i1.1454>

Yoon, E., Chang, C.-T., Kim, S., Clawson, A., Cleary, S. E., Hansen, M., Bruner, J. P., Chan, T. K., & Gomes, A. M. (2013). A meta-analysis of acculturation/enculturation and mental health. *Journal of Counseling Psychology*, 60(1), 15–30. <https://doi.org/10.1037/a0030652>

Přílohy

Příloha 1 – Dotazník zjišťující souvislost attachmentové vazby a akulturační orientace

Příloha 2 – Informační leták vytvořený pro sdílený dotazníku

Seznam obrázků

Seznam tabulek

Seznam grafů

Prohlášení k využití AI

Prohlašuji, že nástroje umělé inteligence jsem při zpracování této práce použila v souladu se zachováním originality a integrity této práce. Prostředky AI, konkrétně DeepL Translate (<https://www.deepl.com/en/translator>) jsem použila k překladu anglických textů do českého jazyka při čtení výzkumných článků s účelem lepšímu a správnému porozumění jejich obsahu.